

Part-financed by the EU  
The European Regional  
Development Fund  
Investing in your future



## Årsrapport 2010

### om gennemførelsen af det operationelle program "INTERREG 4 A Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N."

Juni 2011

Ændret august 2011



## ÅRSRAPPORT 2010

<b>1. INDLEDNING OG IDENTIFIKATION AF PROGRAMMET .....</b>	<b>5</b>
1.1 De strategiske mål for programmet .....	5
<b>2. OVERSIGT OVER GENNEMFØRELSEN AF DET OPERATIONELLE PROGRAM .....</b>	<b>8</b>
2.1 Resultater og analyse af forløbet .....	8
2.1.1 Oplysninger om det operationelle programs fysiske resultater .....	8
2.1.2 Finansielle oplysninger .....	11
2.1.3 Oplysninger om anvendelse af fondmidler .....	12
2.1.4 Tilbagebetalt eller genanvendt støtte .....	12
2.1.5 Kvalitativ analyse .....	12
2.2 Oplysninger om overensstemmelse med EU-retten .....	12
2.3 Væsentlige problemer, der har gjort sig gældende, og hvordan de blev løst.....	12
2.4 Ændringer i rammebetingelserne for gennemførelsen af det operationelle program .....	13
2.5 Væsentlige ændringer som omhandlet i artikel 57 i forordning .....	13
2.6 Komplementaritet med andre instrumenter.....	13
2.6.1 Østersøstrategien.....	14
2.6.2 Overvejelser og udfordringer m.h.t. et fremtidigt program .....	15
2.7 Foranstaltninger til overvågning .....	15
2.8 National kapacitetsreserve .....	15
<b>3. GENNEMFØRELSEN AF DE ENKELTE PRIORITEREDE OPGAVER .....</b>	<b>16</b>
3.1 Prioritet 1: Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi .....	16
3.1.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb.....	16
Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema .....	16
Kvalitativ analyse.....	17
Igangværende projekter under Prioritet 1 .....	18
IGBP – International grænseoverskridende „Best Practice“ i iværksættervejledning .....	18
InTra-Net Innovation .....	19
Videnudbytte i Norden Win Vin .....	20
Bioanalytisk karakterisering af nanopartikler i fødevarer .....	20
Tysk-Dansk Center for Brugerdriven Innovation (User-driven Innovation Centre).....	24
FURGY – Future Renewable Energy.....	21
Information- and Communication Technology Cross-Border (ICT-CB).....	22
Molekylærbiologisk og molekylærgenetisk overvågning af behandling efter nyretransplantation.....	23
Tysk-Dansk Højteknologi-Platform for Innovativ Sygdomsforskning .....	23
Intelligente robotter til manipulering af fleksible objekter .....	25

PerformanD– Koncept, udvikling og test af et performance monitoring system for små og mellemstore sejlbåde .....	26
Forskning over grænser: Genetiske faktorerers indflydelse på Den sunde Aldring .....	26
Lab-on-chip – Teknik til kvalitetskontrol i levnedsmiddel og bioindustrien .....	27
Søvn og arbejde og konsekvenserne heraf for metaboliske sygdomme - et grænseoverskridende forsknings- og udviklingsprojekt .....	28
Virtual Academy for Innovative and Lifelong Learning (VAIILL).....	29
Videnregion - Syddanmark / Schleswig-Holstein.....	30
HelårsOplevelsesregion .....	31
Vestkystturisme.....	32
Grænseoverskridende forbedring af indsatsen omkring osteoporosepatienter .....	33
Grænseoverskridende samarbejde: Forebyggelse, undersøgelse og behandling af brystkræft i Syddanmark og Slesvig-Holsten .....	34
Health Games .....	35
ROBIN ROBOTics: INnovations for healthcare.....	35
En styrkelse af patientsikkerhedsarbejdet mellem Danmark og Tyskland .....	36
<b>3.1.2 Væsentlige problemer opstået i forløbet og iværksatte løsninger .....</b>	<b>37</b>
<b>3.2 Prioritet 2: Udvikling af områdets rammebetingelser .....</b>	<b>38</b>
<b>3.2.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb.....</b>	<b>38</b>
Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema.....	38
Kvalitativ analyse.....	39
Igangværende projekter under Prioritet 2 .....	40
Matematik med perspektiv (MaP).....	40
MINT Akademiet - Elevakademi i Matematik, IT, Naturvidenskab og Teknologi .....	41
BioGrenzKorr - Udvikling og bæredygtig udnyttelse af grænseoverskridende skov og landskabskorridorer for biodiversitet, folk og klima .....	41
Grænsevand .....	43
Grænseoverskridende naturoplevelser langs vestkysten .....	42
STABIL - lokationstilpasset og bæredygtigt landbrugsjordmanagement som bidrag til en markant øget CO2-deponering .....	44
Forøgelse af ressourceeffektiviteten i mælkeproduktionen .....	44
Cykler uden grænser .....	45
CB Log Cross Border Logistics.....	46
Sønderborg Lufthavn som bi-national lufthavn .....	47
Bones4Culture: Tysk dansk identitet belyst ved analyser af kulturarven.....	47
Vækstcentret – Succes for den dansk-tyske region.....	48
<b>3.2.2 Væsentlige problemer opstået i forløbet og iværksatte løsninger .....</b>	<b>49</b>
<b>3.3 Prioritet 3: Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i grænseregionen .....</b>	<b>49</b>
<b>3.3.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb.....</b>	<b>49</b>
Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema.....	49
Kvalitativ analyse.....	50
Igangværende projekter under Prioritet 3 .....	51
Generation Slesvig.....	51
Kulturbro .....	51
KulturDialog.....	52
Live - Parallel læring i grænseregionen .....	53
Europæisk Kulturhovedstad 2017 - Sønderborg i Sønderjylland-Schleswig.....	53
Mindretalsliv - når historien bliver konkret.....	55
Blandt naboer.....	56
Pontifex – Brückenbauer-Brobygger .....	57
Infrastruktur og erhvervsudvikling langs vestkysten.....	58
Grænsetrekanten .....	58
<b>3.3.2 Væsentlige problemer opstået i forløbet og iværksatte løsninger .....</b>	<b>59</b>

3.4 Prioritet 4 .....	60
4. TEKNISK BISTAND .....	61
5. INFORMATION TIL OFFENTLIGHEDEN .....	64
5.1 Projekt møder og projektvejledning .....	64
5.2 Hjemmeside.....	66
5.3 Nyhedsbrev.....	66
5.4 Medieomtale .....	67
5.5 Foldere .....	69
6. EVALUERING AF KOMMUNIKATIONSINDSATSEN .....	70
<i>Anbefaling 1: Prioriter målgrupperne .....</i>	<i>73</i>
<i>Anbefaling 3: Mobiliser projekternes egen kommunikation .....</i>	<i>73</i>
<i>Anbefaling 4: Formidl på elektroniske platforme.....</i>	<i>74</i>

## 1. INDLEDNING OG IDENTIFIKATION AF PROGRAMMET

Identifikation af Programmet	
<b>OPERATIONELT PROGRAM</b>	<b>Mål:</b> Europæisk Territorialt Samarbejde, Grænseoverskridende Samarbejde
	<b>Støtteberettiget område:</b> Region Syddanmark i Danmark Region Schleswig og Region K.E.R.N. i Tyskland
	<b>Programmeringsperiode:</b> 2007-2013
	<b>Programmets nr.:</b> CCI - 2007CB163PO056
	<b>Programmets titel:</b> INTERREG IV A Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N.
<b>ÅRLIG GENNEMFØRELSESRAPPORT</b>	<b>Rapporteringsår:</b> 2010
	<b>Dato for overvågningsudvalgets godkendelse af rapporten:</b> 7. juni 2011

Årsrapporten for 2010 blev drøftet på møde i INTERREG-Udvalget (der i dette program fungerer som både overvågnings- og styringsudvalg) den 7. juni 2011. Udvalget godkendte rapporten.

Fokus i årsrapporten 2010 er programgennemførelsen og bevillingen af projekter. Særligt vil aktiviteterne under programmets prioriteter blive sammenfattet og de bevilgede projekter beskrives.

### 1.1 De strategiske mål for programmet

Den overordnede ramme for programmets regionale strategi udgøres af den europæiske samhørighedspolitik med Lissabon- og Gøteborg-målsætningerne, der sigter på at gøre EU til den mest konkurrencedygtige, dynamiske og videnbaserede økonomi, der samtidig sikrer økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed. Strategien støtter sig på EFRU-forordningens<sup>1</sup> mål og støttegrundlag samt fællesskabets strategiske retningslinjer for perioden 2007-2013<sup>2</sup>. Den operationelle ramme for programgennemførelsen er EU's forordninger for Strukturfondsperioden 2007-2013<sup>3</sup>.

Programmets strategiske mål er:

- at gøre programområdet til et kraftcenter gennem udnyttelse af regionale forskelle og ressourcer
- at profilere programområdet som en aktiv medspiller i globaliseringen

1 Det Europæiske Parlament og Råds Forordning (EU) nr. 1080/2006 af 5.7.2006

2 Rådets beslutning (EU) 2006/702

3 Rådets Forordning (EU) nr. 1083/2006, (EU) nr. 1080/2006 samt gennemførelsesforordningen

- at øge programområdets attraktivitet
- at styrke det grænseoverskridende samarbejde.

Hertil kommer de tværgående mål vedrørende lige muligheder for mænd og kvinder samt miljø og bæredygtighed, der er relevante på alle programniveauer.

Programmets strategiske mål omsættes via 3 prioriteter:

1. Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi
2. Udvikling af områdets rammebetingelser
3. Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i grænseregionen

De enkelte prioriteters specifikke mål skal nås via de enkelte indsatsområder. Her findes de støtteberettigede foranstaltninger og projekter, der genspejler det tilstræbte output med programmet.

Overordnede strategier	Regionale INTERREG IV A strategier	Prioriteter	Indsatsområder
EU-strategier Göteborg Lissabon INTERREG-programmet	Kraftcenter gennem udnyttelse af de regionale forskelle og ressourcer	1. Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi	1.1 Vækst gennem iværksætteri og erhvervsamarbejde 1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi 1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse 1.4 Udvikling gennem turisme og oplevelsesbaseret økonomi 1.5 Sundhedsudvikling
Nationale strategier	Aktiv medspiller i globaliseringen	2. Udvikling af områdets rammebetingelser	2.1 Udvikling af menneskelige ressourcer 2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling 2.3 Bæredygtig energiudvikling 2.4 Transport og logistikudvikling 2.5 Bæredygtig udvikling af bosætningen og styrkelse af den lokale identitet
Regionale strategier	Øge programområdets attraktivitet	3. Samarbejde i hverdagen og funktional integration i grænseregionen	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse 3.2 Arbejdsmarked og grænsependling. Skolesamarbejde 3.3 Offentlig transport og mobilitet 3.4 Administrativt og myndighedsamarbejde
Lokale strategier	Styrke det grænseoverskridende samarbejde		

I kapitel 2 beskrives udviklingen og resultaterne på programniveau. Udviklingen uddybes i kapitel 3, som handler om resultaterne på prioritetsniveau.

## 2. OVERSIGT OVER GENNEMFØRELSEN AF DET OPERATIONELLE PROGRAM

### 2.1 Resultater og analyse af forløbet

#### 2.1.1 Oplysninger om det operationelle programs fysiske resultater

I rapporteringsåret beskæftigede INTERREG-Udvalget sig med en bred vifte af opgaver, både inden for opfølgning og overvågning og i forbindelse med beslutning om nye projektansøgninger.

Til opfølgings- og overvågningsopgaverne hørte bl.a. drøftelsen af følgende emner:

- obligatorisk evaluering af publicitetsforanstaltningerne (se pkt. 5 i nærværende rapport) og stillingtagen til nødvendigheden af en fakultativ ekstern midtvejsevaluering af programmet.
- N+2-situationen og analyse
- Tiltag med henblik på øget flow af midler i programmet
- Status for udstedelse af tilsagn
- Programmets fremtid efter 2014
- Retningslinjer for supplerende ansøgninger fra bevilgede projekter
- Programmets overensstemmelse med den nationale lovgivning

Ved beslutninger om fremsendte projektansøgninger blev der i 2010 godkendt 17 nye projekter og en supplerende ansøgning. Tematisk dækker disse ansøgninger alle tre prioriteter under programmet. De spænder over områderne erhvervssamarbejde, udvikling af nye teknologier, forskning og uddannelse, sundhedsudvikling, udvikling af menneskelige ressourcer, trafik og logistik, styrkelse af den lokale identitet, offentlig transport og mobilitet samt kultur, sprog og gensidig forståelse. Partnere og netværkspartnere fra hele programregionen er inddraget i projekterne.

På grund af mange udfordringer kunne der heller ikke i 2010 undgås forsinkelser ved gennemførelsen af projekterne. Det skyldtes bl.a. en tidskrævende behandling af tilsagnene, fordi mange projekter blev godkendt af INTERREG-Udvalget på vilkår, som først skulle opfyldes, inden der kunne udsendes et tilsagn. Dette medførte et større tidsforbrug både hos projekterne og ved behandlingen i INTERREG-administrationen. Desuden viste det sig, at de fleste projekter havde uforudsete problemer ved opstarten (fx i forbindelse med ansættelse af nye medarbejdere) og derfor blev forsinket. Flere projekter kunne ikke overholde den oprindelige tidsplan, således at mange aktiviteter og følgelig også de dermed forbundne udgifter først kunne afholdes senere.

Sammenfatning af indikatorer på projektniveau

INDIKATOR		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
<b>Indikator 1001:</b> Antal projekter	Resultat	0	10	18	18						46
	Mål	14	20	21	14	15	12	4	0	0	100
<b>Indikator 1002:</b> Antal deltagende organisationer opført i ansøgningsskemaet	Resultat	0	58	64	267						389
	Mål	15	60	75	60	30	30	30	0	0	300
<b>Indikator 1003:</b> Antal samarbejdsprojekter, hvori højere læreanstalter deltager	Resultat	0	7	7	23						37
	Mål	3	7	5	5	2	3	0	0	0	25
<b>Indikator 1004:</b> Antal samarbejdsprojekter for virksomheder	Resultat	0	1	1	19						21
	Mål	2	6	7	2	2	1	0	0	0	20
<b>Indikator 1005:</b> Antal samarbejdsaktioner, hvori teknologiske institutter og SMV'er deltager	Resultat	0	0	2	7						9
	Mål	0	1	4	2	3	2	2	0	1	15
<b>Indikator 1006:</b> Antal samarbejdsprojekter til forbedring af transportforbindelse over landegrænsen	Resultat	0	0	0	4						4
	Mål	0	1	1	1	2	0	0	0	0	5
<b>Indikator 1007:</b> Antal samarbejdsprojekter til forbedring af renovationstjenester	Resultat	0	0	0	0						0
	Mål	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
<b>Indikator 1008:</b> Antal samarbejdsprojekter med henblik på risikoforebyggelse	Resultat	0	0	1	8						9
	Mål	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
<b>Indikator 1009:</b> Antal samarbejdsaktioner mellem redningstjenester	Resultat	0	0	0	0						0
	Mål	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
<b>Indikator 1010:</b> Antal afholdte workshops og møder	Resultat	0	58	452	432						942
	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
<b>Indikator 1011:</b> Antal deltagere i	Resultat	0	654	4917	7417						12988
	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	380	2032	2798						5208
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
<b>Indikator 1012:</b> Antal skabte netværk med virkning ud over projektperioden på baggrund af aftale	Resultat	0	10	62	74						146
	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50

## Indikatorer på indsatsområdeniveau

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
<b>PRIORITET 1</b>											
<b>Indikator 2001:</b> Antal projekter inden for 1.1 (Vækst igennem iværksætteri og erhvervssamarbejde)	Resultat	0	1	1	2						4
	Mål	1	2	1	1	1	1	0	0	0	7
<b>Indikator 2002:</b> Antal projekter inden for 1.2 (Anvendelse og udvikling af ny teknologi)	Resultat	0	1	2	4						7
	Mål	1	2	2	1	1	1	0	0	0	8
<b>Indikator 2003:</b> Antal projekter inden for 1.3 (Udvikling gennem forskning og uddannelse)	Resultat	0	2	1	1						4
	Mål	1	1	3	2	1	1	0	0	0	9
<b>Indikator 2004:</b> Antal projekter inden for 1.4 (Udvikling gennem turisme og oplevelsesøkonomi)	Resultat	0	0	2	0						2
	Mål	1	2	1	1	1	1	1	0	0	8
<b>Indikator 2005:</b> Antal projekter inden for 1.5 (Sundhedsudvikling)	Resultat	0	3	2	1						6
	Mål	1	1	0	1	1	1	0	0	0	5
<b>Antal projekter under Prioritet 1 - i alt</b>	<b>Resultat</b>	<b>0</b>	<b>7</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>23</b>
	<b>Mål</b>	<b>5</b>	<b>8</b>	<b>7</b>	<b>6</b>	<b>5</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>37</b>
<b>PRIORITET 2</b>											
<b>Indikator 2006:</b> Antal projekter inden for 2.1 (Udvikling af menneskelige ressourcer)	Resultat	0	1	0	1						2
	Mål	1	2	3	1	1	0	0	0	0	8
<b>Indikator 2007:</b> Antal projekter inden for 2.2 (Bæredygtig natur- og miljøudvikling)	Resultat	0	0	4	1						5
	Mål	1	1	1	1	1	1	0	0	0	6
<b>Indikator 2008:</b> Antal projekter inden for 2.3 (Bæredygtig energiudvikling)	Resultat	0	0	1	0						1
	Mål	0	1	1	1	1	0	0	0	0	4
<b>Indikator 2009:</b> Antal projekter inden for 2.4 (Transport og logistik)	Resultat	0	0	1	1						2
	Mål	1	1	1	0	1	0	0	0	0	4
<b>Indikator 2010:</b> Antal projekter inden for 2.5 (Bæredygtig bosætning og styrkelse af lokal identitet)	Resultat	0	0	0	2						2
	Mål	1	0	1	1	1	1	0	0	0	5
<b>Antal projekter under Prioritet 2 - i alt</b>	<b>Resultat</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>6</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>12</b>
	<b>Mål</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>7</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>27</b>
<b>PRIORITET 3</b>											
<b>Indikator 2011:</b> Antal projekter inden for 3.1 (Kultur, sprog og gensidig forståelse)	Resultat	0	2	2	3						7
	Mål	3	3	4	2	1	1	1	0	0	15
<b>Indikator 2012:</b> Antal projekter inden for 3.2 (Arbejdsmarked, grænsependling og	Resultat	0	0	1	0						1
	Mål	1	2	2	2	1	1	1	0	0	10
<b>Indikator 2013:</b> Antal projekter inden for 3.3 (Offentlig transport og mobilitet)	Resultat	0	0	0	1						1
	Mål	0	1	1	0	1	1	0	0	0	4
<b>Indikator 2014:</b> Antal projekter inden for 3.4 (Administrativt og myndighedssamarbejde)	Resultat	0	0	1	0						1
	Mål	1	1	1	1	1	1	1	0	0	7
<b>Antal projekter under Prioritet 3 - i alt</b>	<b>Resultat</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10</b>
	<b>Mål</b>	<b>5</b>	<b>7</b>	<b>8</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>36</b>

## Indikatorer på prioritetsniveau

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
<b>Indikator 3001</b>	Resultat	0	8	32,5	48,6	0	0	0	0	0	89,1
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
- heraf kvinder	Resultat	0	1,5	17,5	27,6	0	0	0	0	0	46,6
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
<b>Indikator 3002</b>	Resultat	0	4	6,5	12,5	0	0	0	0	0	23
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	1	4,5	6,5	0	0	0	0	0	12
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
<b>Indikator 3003</b>	Resultat	0	1	19	48	0	0	0	0	0	68
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
<b>Indikator 3004</b>	Resultat	0	6	49	50	0	0	0	0	0	105
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
<b>Indikator 3005</b>	Resultat	0	6	61	96	0	0	0	0	0	163
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
<b>Indikator 3006</b>	Resultat	0	24	78	209	0	0	0	0	0	311
Antal nye fælles informations- og markedsføringstiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
<b>Indikator 3007</b>	Resultat	0	0	120	108	0	0	0	0	0	228
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
<b>Indikator 3008</b>	Resultat	0	5	43	41	0	0	0	0	0	89
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

## Prioritetsakser, fordelt på finansieringskilder

### 2.1.2 Finansielle oplysninger (alle finansielle data er angivet i EUR)

	Samlet finansiering af det operationelle program (Union og medlemsstater)	Beregningsgrundlaget for Unionens bidrag (Samlede udgifter)	Samlede atteresterede støttestøttede udgifter afholdt af støttemodtagerne (1)	Tilsvarende offentligt bidrag (1)	Gennemførelses-sats i %
	a	b	c	d	e
Prioritet 1	Ikke relevant	3.540.605,06	3.540.605,06	3.518.377,39	Ikke relevant
Prioritet 2	Ikke relevant	825.523,73	825.523,73	825.523,73	Ikke relevant
Prioritet 3	Ikke relevant	824.996,20	824.996,20	824.996,20	Ikke relevant
Prioritet 4	Ikke relevant	723.245,34	723.245,34	723.245,34	Ikke relevant
<b>Tilsammen</b>		5.914.370,33	5.914.370,33	5.892.142,66	

(1) Akkumulerede tal

### 2.1.3 Oplysninger om anvendelse af fondsmidler

Objective	Priority Theme	Form of Finance	Territory	Economic Activity	Location	Allocated Community Contribution
ETC	3	1	3	22	EU	4.581.069
ETC	9	1	3	22	EU	812.785
ETC	13	1	3	22	EU	719.501
ETC	14	1	3	22	EU	-
ETC	26	1	3	17	EU	-
ETC	51	1	3	21	EU	550.688
ETC	54	1	3	21	EU	2.228.248
ETC	55	1	3	17	EU	2.409.982
ETC	62	1	3	17	EU	1.604.838
ETC	66	1	3	22	EU	403.910
ETC	68	1	3	22	EU	489.247
ETC	71	1	3	22	EU	-
ETC	74	1	3	18	EU	1.080.572
ETC	75	1	3	20	EU	-
ETC	76	1	3	20	EU	6.000.672
ETC	80	1	3	20	EU	4.748.568
ETC	81	1	3	17	EU	1.454.441
ETC	85	1	3	00	EU	1.994.013
ETC	86	1	3	00	EU	664.671

### 2.1.4 Tilbagebetalt eller genanvendt støtte

I beretningsåret har der ikke været annulleringer. I forbindelse med budgetomlægninger for 2 projekter (FURGY og Forebyggelse, Undersøgelse og Behandling af Brystkræft) er der ført i alt 113.369 euro tilbage til programmet. Disse midler er nu til rådighed for nye projekter eller supplerende bevillinger.

### 2.1.5 Kvalitativ analyse

Når INTERREG-programmet præsenteres for potentielle ansøgere, lægges der stor vægt på,

- at regionens attraktivitet øges gennem programmets effekter og de støttede projekter
- at de støttede projekter vedvarende fremmer det grænseoverskridende samarbejde
- at projektpartnerne udnytter regionale forskelle og ressourcer, således at hele programregionen kan udvikle sig til en vækstregion<sup>4</sup>

## 2.2 Oplysninger om overensstemmelse med EU-retten

Der blev ikke konstateret problemer m.h.t. overholdelse af EU-retten.

## 2.3 Væsentlige problemer, der har gjort sig gældende, og hvordan de blev løst

<sup>4</sup> "Fra grænseregion til vækstregion" var et grænseoverskridende tiltag fra dansk side med henblik på implementeringen af programmet på basis af relevante strategifelter.

Opfyldelsen af n+2-reglen er en konstant udfordring for programmet. Faren for tab p.g.a. n+2 skyldes i alt væsentligt følgende samvirkende årsager: Den forsinkede programstart medførte også en forsinket start for de fleste af projekterne; nogle projekter konstaterede desuden mindre faktiske udgifter end der oprindeligt var budgetteret med; p.g.a. særlige betingelser eller vilkår i forbindelse med bevillingerne blev udstedelsen af tilsagn forsinket; desuden blev projektpartnerne i begyndelsen af støtteperioden p.g.a. etableringen af en revisionsprocedure konfronteret med et betydeligt merarbejde, og det grænseoverskridende koordineringsbehov ved samarbejdet undervurderes stadig.

For at undgå tab af støttemidler i 2010 blev projekter, der havde afholdt udgifter i tilstrækkeligt omfang, opfordret til at indsende en yderligere udbetalingsanmodning pr. 1. oktober 2010. Dette har bidraget til, at programmet var i stand til at opfylde n+2-rammen ved udgangen af 2010.

For at rekruttere større strategiske projekter til programmet, blev den „Vejledende øvre grænser for INTERREG-tilskud“ ophævet pr. 1. januar 2011 for at gøre det lettere at bevilge sådanne større projekter. For at sikre at allerede godkendte projekter ligestilles med nye har INTERREG-Udvalget desuden vedtaget at give disse projekter mulighed for at fremsende supplerende ansøgninger med henblik på yderligere projektrelaterede aktiviteter. Disse strategiske tiltag skal derudover bidrage til at modvirke fremtidige n+2-udfordringer.

Den vedholdende finanskriser udløste fortsat negative effekter på det operationelle projektniveau ved at begrænse partnernes likviditet – for nogles vedkommende ganske betydeligt.

#### **2.4 Ændringer i rammebetingelserne for gennemførelsen af det operationelle program**

Finanskrisens efterveer medførte en drøftelse af nogle af bestemmelserne for gennemførelsen af programmet med det formål at fremme sådanne særligt struktureffektive projekter, som er af stor relevans for programregionen og kan udløse varige effekter. Der skal åbnes mulighed for, at disse projekter kan overskride det maksimale støttebeløb eller – såfremt de allerede er i gang – kan fremsende supplerende ansøgninger. Som resultat af drøftelserne besluttede INTERREG-Udvalget, at de hidtil gældende øvre grænser for tilskud skulle ophæves på bestemte betingelser. I slutningen af rapporteringsåret 2010 kunne der allerede skimtes den første positive resonans på den foretagne tilpasning.

#### **2.5 Væsentlige ændringer som omhandlet i artikel 57 i forordning 1083/2006**

Ej relevant for denne beretningsperiode.

#### **2.6 Komplementaritet med andre instrumenter**

I programområdet er der geografisk overlap med flere andre EU-programmer. Disse programmer har ganske vist for en dels vedkommende lignende prioriteter. På grund af nærværende programs grænseoverskridende karakter er det dog som regel uproblematisk at adskille dette programs foranstaltninger fra de nati-

onale og andre EU-programmers. Alligevel er det vigtigt at identificere koblingsmuligheder, som tilfører programområdet nye udviklingsimpulser. På projektniveau er sådanne koblinger især blevet undersøgt over for "Zukunftsprogramm Wirtschaft" og ELFUL (Landbrugsfonden).

Overlapninger og dobbelt støtte af INTERREG-projekter med midler fra andre fonde som fx EFRU/ Mål 2, ESF, ELFUL m.fl. er udelukket på grund af de enkelte programmers forskellige målsætninger og gennem en effektiv koordinering af programpartnere.

Allerede ved udvælgelsen af projekter sikres den nødvendige afgrænsning gennem det fælles programsekretariat. Desuden er der indsat en støtteretlig erklæring i ansøgningen. Heri erklærer leadpartneren ikke at have ansøgt om støtte fra en anden fond eller andre EU-, nationale eller regionale støtteprogrammer til samme projekt. Denne erklæring blev underskrevet af alle projekter, der blev godkendt i 2010.

Også i rapporteringsåret 2010 stod Forvaltningsmyndigheden og INTERREG-Sekretariatet for Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. i tæt kontakt til andre programadministrationer. På regelmæssige møder udveksles erfaringer og drøftes potentielle overlap.

### **2.6.1 Østersøstrategien**

En sammenligning af prioriteterne i strategien for Østersøområdet med det Operationelle Programs prioriteter og målsætninger viser, at det er tale om vidtgående kompatibilitet. Derfor er nærværende program også uden speciel tilpasning i overensstemmelse med EU-strategien for Østersøområdet, således at der ikke er påtænkt en decideret tilpasning af programmet i forbindelse med implementeringen af strategien. Forvaltningsmyndigheden bestræber sig på ved implementeringen af programmet at understøtte Østersøstrategien. Eksempelvis følges der løbende med i udviklingen gennem deltagelse i relevante arrangementer. Desuden er understøttelsen af Østersøstrategien løbende på dagsorden på regelmæssige møder mellem INTERREG-programmerne i Østersøområdet, som Forvaltningsmyndighed og Sekretariat deltager i. Nye informationer stilles til rådighed for alle, der er involveret i udvikling af projekter. På grund af manglende ressourcer var det dog hidtil ikke muligt at gennemføre specifikke initiativer som fx møder, kurser eller informationsarrangementer.

Selv om ingen af de i handlingsplanen for Østersøområdet nævnte flagskibsprojekter støttes direkte af det Operationelle Program Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N., understøtter flere af de godkendte projekter Østersøstrategiens fire prioritetsområder. Som eksempler kan nævnes:

#### EUSBSR's Prioritetsområde 1: Miljøpolitisk/økologisk bæredygtig:

##### 2.2 Grænsevandløb

##### 2.2 Øgning af ressourceeffektiviteten i mælkeproduktionen

2.2 STABIL – Bæredygtig administration af landbrugsjord uden hensyntagen til beliggenheden som eksempel på en markant øget CO<sub>2</sub>-lagring

#### EUSBSR's Prioritetsområde 2: Velhavende:

##### 1.1 WINVIN: Udnytte viden i Norden

1.3 Videnregion Syddanmark-Schleswig-Holstein

1.5 ROBIN – Robotics: Innovation for Health-care

EUSBSR's Prioritetsområde 3:

Tilgængelig og attraktiv

1.4 HelårsOplevelsesregion

2.4 Sønderborg Lufthavn som binational lufthavn

2.4 Cross Border Logistics (CBLog)

EUSBSR's Prioritetsområde 4: Sikker og tillidsfuld

P.t. ingen godkendte projekter. I 2011 ansøges der om projektet „Beredskab uden grænser“.

Inden for rammerne af pr-arbejdet blev der desuden offentliggjort en informativ artikel om EU-strategien for Østersøområdet i programmets nyhedsbrev. [www.interreg4a.de/wm339303](http://www.interreg4a.de/wm339303).

## **2.6.2 Overvejelser og udfordringer m.h.t. et fremtidigt program**

Planerne for et fremtidigt program er til stadighed et emne på udvalgmøderne. Regina Huber (Desk Officer) orienterede i denne forbindelse omfattende om status for diskussionen i Bruxelles om det Europæiske Territoriale Samarbejde efter 2013, herunder vigtige aspekter for den fremtidige gennemførelse af programmet.

Diskussionen og meningsudvekslingen om de regionale behov og en fremtidig udformning af støttegrundlaget blev også påbegyndt eller videreført på programpartnerniveau.

## **2.7 Foranstaltninger til overvågning**

Evaluerings: I beretningsåret er der udført en ekstern evaluering af programmets foranstaltninger til information af offentligheden. Evalueringen behandles i kapitel 5.

I beretningsåret er der etableret en projektdatabase hos Region Syddanmark, hvor dette programs projekter også indgår. I 2010 er der indtastet stamdata for projekterne. Udbygningen af databasen fortsætter i 2011 og efter den færdige udbygning vil databasen kunne levere opdaterede oplysninger om projekterne indholdsmæssige og økonomiske stadi.

I 2010 er en opdatering af programmets håndbog påbegyndt. Denne vil blive fortsat i 2011.

## **2.8 National kapacitetsreserve**

Ej relevant

### **3. GENNEMFØRELSEN AF DE ENKELTE PRIORITEREDE OPGAVER**

I 2010 blev der afholdt to møder i INTERREG-Udvalget (d. 18. maj og 7. december).

I beretningsåret 2010 var der to ansøgningsfrister (9. februar og 31. august).

I 2010 blev der i alt indsendt 20 projektansøgninger og en tillægsansøgning til INTERREG-Sekretariatet, heraf blev 17 og tillægsansøgningen godkendt i 2010.

Med de nye projekter, som blev godkendt i 2010, er i alt 45 projekter blevet bevilget, hvilket svarer til op mod halvdelen af det for programmet planlagte antal på 100 projekter.

Dette mål skal imidlertid reduceres efter afskaffelsen af det hidtidige loft over støttebeløbet (se også 2.4). Der fokuseres fremover snarere på større projekter, således at det forventede samlede antal formindskes.

Det svarer til, at der samlet set er allokeret ca. 66 % af programmets samlede tilskudsmidler på 41,7 mio. Euro. Med de nye godkendte projekter i 2010 ser forbruget indenfor de enkelte prioriteter ud som følgende: Samlet forbrug indenfor prioritet 1: 15.226.595 Euro (resterende midler: 5.599.847 Euro). Under prioritet 2 er der et samlet forbrug 6.978.442 Euro (resterende midler: 3.434.736) og under prioritet 3 et samlet forbrug på 5.346.092 Euro af midlerne (resterende midler: 5.079.623).

En sammenligning af prioriteternes fordeling viser, at der også i 2010 var højest søgning af nye ansøgninger inden for prioritet 1, hvortil der i 2010 samlet er bevilliget 4.817.040 Euro. Under prioritet 2 blev der i alt bevilliget et beløb på 3.018.300 Euro og under prioritet 3 blev der i alt bevilliget en sum på 2.045.298 Euro. Prioritet 3 er den prioritet med den laveste søgning – her er antallet af bevilligede projekter lavt og også omfanget af projekterne er mindre.

#### ***3.1 Prioritet 1: Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi***

##### **3.1.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb**

###### **Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema**

INTERREG-Sekretariatet har i 2010 i alt modtaget 10 projektansøgninger under prioritet 1, heraf er otte blevet godkendt i 2010.

Der er i alt 18 løbende projekter under Prioritet 1, der har haft følgende resultater:

Prioritet 1 - i alt

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
<b>Indikator 1010</b> Antal afholdte workshops og møder	Resultat	0	6	323	226						555
	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
<b>Indikator 1011</b> Antal deltagere i arrangementer	Resultat	0	74	2915	3995						6984
	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	24	1066	1547						2637
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
<b>Indikator 1012</b> Netværk på langt sigt	Resultat	0	1	14	19						34
	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50
<b>Indikator 3001</b> Antal nye arbejdspladser	Resultat	0	6	25	36,1						67,1
	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	15,5	18,6						34,1
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
<b>Indikator 3002</b> Antal bevarede arbejdspladser	Resultat	0	2	3	3						8
	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	1	1						2
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
<b>Indikator 3003</b> Antal nye studier og analyser	Resultat	0	0	16	25						41
	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
<b>Indikator 3004</b> Antal fælles grænseoverskridende strategier	Resultat	0	0	8	13						21
	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
<b>Indikator 3005</b> Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Resultat	0	0	21	45						66
	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
<b>Indikator 3006</b> Antal nye fælles informations- og markedsføringstiltag	Resultat	0	2	43	71						116
	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
<b>Indikator 3007</b> Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Resultat	0	0	96	93						189
	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
<b>Indikator 3008</b> Antal nye interkulturelle tilbud	Resultat	0	0	6	2						8
	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Målene er udtryk for de samlede mål, som skal opnås i programmet.

### Kvalitativ analyse

Målsætningen for Prioritet 1 er at understøtte regionens potentielle stærke sider ved at ruste den til at udnytte mulighederne i det globale videnssamfund.

Som det fremgår af ovenstående indikator tabel, er målene for 2010 opfyldt og resultatet må samlet betragtes som tilfredsstillende.

Der er i alt godkendt 8 projekter under Prioritet 1 i 2010 og dermed er målsætningen på 6 projekter nået. Projekterne fordeler sig lidt forskelligt i forhold til målsætningerne på de enkelte indsatsområder (for detal-

jer se tabel på indsatsområdeniveau), hvortil skal bemærkes, at de har bidraget til, at der ved slutningen af året fandtes projekter inden for hvert indsatsområde under alle 3 prioriteter.



Indtil nu er der i alt allokeret midler til 23 projekter under prioritet 1. Indsatsområdet 1.2 "Anvendelse og udvikling af ny teknologi" har flest projekter – i alt 8, indsatsområderne 1.3 "Udvikling gennem forskning og uddannelse" og 1.5 "Sundhedsudvikling" står hver for henholdsvis 5 projekter, hvorimod indsatsområde 1.1 "Vækst gennem iværksætteri og erhvervssamarbejde" tegner sig for 3 projekter. Inden for indsatsområdet 1.4 "Udvikling gennem turisme og oplevelsesbaseret økonomi" er der ikke godkendt nye projekter, så det stadig tegner sig for 2 projekter.

Det anses for positivt, at programområdets centrale videns- og forskningsinstitutioner, bl.a. Syddansk Universitet, Fachhochschule Flensburg, Fachhochschule Kiel, Universität Flensburg, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel (CAU) – samt bl.a. Odense Universitetshospital og Universitätsklinikum Campus Kiel i høj grad deltager som partnere i kvalificerede projekter under denne prioritet. Det høje antal projekter og partnere inden for "Udvikling gennem forskning og uddannelse" samt dets partnere afspejler et stærkt samarbejde inden for forsknings- og uddannelsesområdet i programområdet og udmønter sig bl.a. i et højt antal risikoforebyggende projekter.

Det kan også konstateres, at det er lykkedes flere projekter at engagere virksomhederne i netværk inden for grænseoverskridende produkter.

### Igangværende projekter under Prioritet 1

Her følger en beskrivelse af igangværende projekter under Prioritet 1 inklusiv eventuelt opståede gennemførelsesproblemer. Forudgående forefindes en kortfattet projektbeskrivelse; yderligere information om projekter kan findes på hjemmesiden under menupunktet Projekter/Godkendte projekter.



<b>IGBP – International grænseoverskridende „Best Practice“ i iværksættervejledning</b>	
Indsatsområde	1.1 Vækst igennem iværksætteri og erhvervssamarbejde
Leadpartner	 Vejle Erhvervsudvikling
Projektpartner	 Wirtschaftsagentur Neumünster GmbH
Projektperiode	18.08.2008 – 31.12.2011
Tilskud	489.247 €
<b>Projektbeskrivelse:</b> Projektets mål er at analysere de værktøjer/redskaber/metoder, der anvendes til vejledning af iværksættere i det nordtyske-syddanske grænseområde, med særlig fokus på Vejle og Neumünster Kommuner. Målet er at finde frem til best practice metoder samt at stille denne viden til rådighed for erhvervsservicekontorer i hele Nordtyskland og Syddanmark.	
<b>Aktiviteter:</b> For at lære strukturerne at kende hos hinanden udarbejdede projektparterne i starten en sammenfatning af	




rammebetingelserne for opstart af virksomhed i deres respektive land. De omhandlede de forskellige virksomhedsformer, krav til registrering, finansieringsmuligheder m.v. Derefter fulgte en status over den aktuelle iværksættervejledning ved erhvervskontorerne inkl. forretningsplan, budgetter og metodebeskrivelse for vejledning. For at fremme kendskabet til de forskellige vejledningsinstrumenter, har projektmedarbejderne i 2009 og 2010 deltaget i arrangementer afholdt af projektpartnerens erhvervskontorer.




Derudover er der udført kvalitative og kvantitative analyser af iværksættervejledning, som er blevet stillet til rådighed for iværksættervejlederne på tryk samt offentliggjort på projektets hjemmeside [www.igbz.biz](http://www.igbz.biz). Desuden er de væsentligste resultater blevet præsenteret og diskuteret af to professorer fra FH Kiel og SDU på den 2. store projektkonference i 2010. En af projektets udfordringer har været at finde et egnet antal iværksættere i Neumünster, der var parate til en samtale. Det lykkedes trods denne forhindring at udlede statistisk signifikante slutninger af den første undersøgelse. For at opnå bedre resultater ved den 2. kvantitative undersøgelse, der blev påbegyndt i efteråret 2010, blev der indledt samarbejde med myndigheder, der kunne stille informationer til rådighed, og der har været en omfattende kontakt til pressen.


Som supplement til "Best Practice"-kataloget, der som sammenfatning kun gengiver nuancer i de enkelte vejledningstilbud, får erhvervskontorerne også mulighed for at præsentrere et af deres tilbud specielt. Til det formål blev der i 2010 udarbejdet et oplæg med henblik på at sikre sammenligneligheden. Desuden informerede forskellige erhvervskontorer på den 2. projektkonference om deres tilbud.





Ved implementering af "Best Practice"-instrumenterne er det også hensigten at parterne skal lade sig inspirere af hinanden. Således har Vejle Erhvervsudvikling overtaget en checkliste til afdækning af iværksætterens personlighed fra Neumünster. Derudover har Wirtschaftsagentur Neumünster udarbejdet en checkliste for udviklingen fra arbejdsløshed til iværksætteri, som allerede har været i brug fra starten af 2010. Denne checkliste er også blevet overtaget af den danske partner og tilpasset til den lokale situation.

<b>InTra-Net Innovation</b>	
Indsatsområde	1.1 Vækst igennem iværksætteri og erhvervssamarbejde
Leadpartner	 Syddansk Universitet, REG X
Projektpartner	 Wirtschaftsförderung und Technologietransfer Schleswig-Holstein GmbH - WTSH
Projektperiode	31.08.2010 – 31.03.2013
Tilskud	275.535 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
Internationaliseringen af clusterne i INTERREG 4A-regionen er et relativt nyt fænomen. Det er karakteristisk for regionen, at der for øjeblikket kun er et sporadisk samarbejde mellem clusteraktørerne, således at det på dette grundlag er vanskeligt, at skabe grænseoverskridende rammebetingelser for en fælles udvikling af cluster og nye virksomheder. Virksomheder og specialiserede forskningsinstitutioner skal også i større grad udnytte deres potentiale for samarbejde inden for regionen, for at udvikle den til en fælles vækstregion. Målet med dette projekt er at styrke samarbejdet om innovation og internationalisering mellem clusterne i INTERREG 4A-regionen. I den forbindelse er det overordnede mål, at skabe en specialiseret vækstregion hen over grænsen, som er i stand til at agere på globale betingelser og klare sig i konkurrencen.	
<b>Planmæssig opstart af aktiviteterne: 1.1.2011</b>	

<b>Videnudbytte i Norden Win Vin</b>	
Indsatsområde	1.1 Vækst igennem iværksætterier og erhvervssamarbejde
Leadpartner	 Wissenschaftszentrum Kiel GmbH, Wissenschaftspark Kiel
Projektpartner	 Business Kolding, Kolding  Fachhochschule Kiel, Fachbereich Wirtschaft, Kiel
Projektperiode	09.02.2010 – 30.06.2012
Tilskud	173.607 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektet vil motivere og understøtte virksomheder og organisationer i at blive bevidst om deres viden som ressource og udnytte den mere effektivt. Dette bidrager samtidig til udvikling og øgning af regionens attraktivitet. Der informeres om, hvilke muligheder udnyttelsen af den intellektuelle kapital indebærer, og hvilke chancer aktivering af denne kapital medfører. Opmærksomheden og accepten for denne økonomiske faktor skal styrkes. Gennem en systematisk informationsstrategi, herunder med nye medier som fx internetblog, skal der nås ud til så mange aktører som muligt. Gennem netværk og Kooperationer skal selve projektet inddrages strategisk. Desuden skal såkaldte ”spydspids“-virksomheder og -organisationer motiveres til at lave en opgørelse af deres viden, og gennem inddragelse af banker som netværkpartnere i projektet skal der opbygges en accept af vurderingen inden den finansielle sektor.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektarbejdet begyndte i oktober 2010. Under de indledende samtaler blev det hurtigt klart, hvor stort et forklaringsbehov der består p.g.a. emnet og dets kompleksitet. Projektet har taget denne udfordring op, og der ses allerede nu første resultater m.h.t. til opmærksomheden på emnet.</p> <p>Efter en brainstorming med henblik på projektets konkrete gennemførelse afholdtes der allerede en workshop med et fagligt indhold. Forberedelserne til en planlagt kortlægning og en køreplan er begyndt. Desuden blev der ført første samtaler med virksomheder og organisationer (som fx Designskolen, Dansk Industri og Foreningen af SMV'er i Schleswig-Holstein) for at finde ”spydspidser” og promotere for projektet.</p> <p>Projektet har udviklet sit eget logo, og etableringen af en internetplatform som led i en dansk-tysk „videnmarkedsplads“ er under forberedelse.</p> <p>En lovende kontakt til SDU førte til beslutningen blandt projektpartnerne, at det vil være en stor fordel for projektet at udnytte SDU's viden og impulser. Derfor vil der i 2011 blive fremsendt en supplerende ansøgning med henblik på at optage SDU som yderligere partner i projektet.</p>	

<b>Bioanalytisk karakterisering af nanopartikler i fødevarer</b>	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 FH Flensburg
Projektpartner	 Syddansk Universitet, MCI, Sønderborg  Syddansk Universitet, Institut for Biokemi og Molekylær Biologi, Odense

	 Lebensmittelinstitut KIN e. V., Neumünster
Projektperiode	08.02.2010 – 31.12.2013
Tilskud	751.593 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Anvendelsen af nanopartikler i kosmetik, medikamenter og levnedsmidler kædes sammen med en ny risiko for menneskets sundhed, idet de på grund af deres lille størrelse er i stand til at gennembryde de naturlige cellegrænser. På denne baggrund er målet med projektet en forbedring af sikkerheden ved levnedsmidler. Formålet med projektet er, at undersøge indflydelsen fra nanopartikler af forskellig størrelse og kemisk sammensætning på levnedsmidler, samt at fastlægge en minimumsrisikoværdi. Til det formål skal der udvikles en analytisk metode og et apparat (Bioassay).</p> <p>Den innovative og interdisciplinære relation mellem naturvidenskabelige og ingeniørvideenskabelige grænseoverskridende discipliner har en særlig betydning for implementering af projektet.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Efter intensive undersøgelser inden for de enkelte forskningsområder har projektparterne påbegyndt den praktiske forskning. Der er således blevet udvalgt en cellelinje, og der er foretaget de første indledende forsøg med henblik på dens egnethed. Sammen med de nanopartikler, der skal undersøges, skal den tjene som testsystem.</p> <p>For at undersøge virkningen af miceller i nanostørrelse ved fremstillingen af produkter, er der i første omgang blevet udarbejdet forskellige recepturer samt udviklet en produktprøve med ascorbinsyre-miceller i nanostørrelse i æblemos, der efter de første undersøgelser nu befinder sig i en lagertest.</p> <p>Projektet er blevet præsenteret for studerende i forbindelse med workshops og en forelæsningsrække samt i forbindelse med Biotechnica-messen.</p>	

<b>FURGY – Future Renewable Energy</b>	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 Industrie- und Handelskammer zu Flensburg (IHK)
Projektpartner	 Udviklingsråd Sønderjylland (URS)  Institut für Innovationsmanagement, Universität Flensburg  Mads-Clausen Institut, Syddansk Universitet
Projektperiode	16.10.2008 – 14.05.2012
Tilskud	797.303 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektet vil oprette et internationalt vidensnetværk gennem et grænseoverskridende samarbejde mellem det regionale erhvervsliv og vidensinstitutioner inden for områderne vedvarende ressourcer og energiefficiens (effektiv udnyttelse af energi). Det overordnede mål med projektet er at fremme netværksdannelse og projektudvikling samt at styrke vidensformidlingen på tværs af grænsen. Projektets parter ønsker at styrke innovationen og samarbejdet i de mange små og mellemstore virksomheder nord og syd for grænsen indenfor vedvarende energi. Fokus i projektet er at bringe aktører og kompetencer sammen, så nye produkter og teknologier udvikles indenfor f.eks. sol-, vind-, bio- og bølgeenergi.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
Projektet startede i foråret 2009 med projektarbejdet. Parterne har indledningsvis i fællesskab udarbejdet	

en omfattende database over regionale aktører, der indeholder institutioner og virksomheder inden for områderne vindenergi, bioenergi, solenergi, geotermi og energiefficiens, og som indtil slutningen af 2010 indeholdt 570 aktøremner. På grundlag heraf, blev der i 2010 udviklet et online-styret mapping, det såkaldte interaktive aktøratlas, som er blevet integreret på FURGYs hjemmeside. Ved hjælp af dette aktøratlas kan aktørerne inden for branchen identificeres efter deres geografiske position på et kort.



Den danske projektleder har opsøgt en lang række relevante virksomheder med henblik på at undersøge udnyttelsen og potentialet af vedvarende energiformer i regionen.

Inden for de 4 hovedområder for vedvarende energi (bio-, vind-, solenergi og energiefficiens) er der på grundlag af et udvalg af tyske og danske nøglefigurer inden for branchen (fra vidensinstitutioner og erhvervsliv) dannet netværksgrupper. Foruden workshops inden for netværksgrupperne er der også blevet afholdt matchmaking bestående af 10 temaworkshops samt en udstilling af erhvervskontorerne, hvor også andre aktører fra branchen deltog. På grundlag af dette netværksarbejde er der opstået nye projektideer, som har ført til nye INTERREG-ansøgninger (f.eks. eMotion og Large Scale Bioenergy Lab). I denne forbindelse tilbød projektlederne desuden rådgivning til en række aktører om støttemuligheder og mulige kooperationspartnere hhv. markedsforhold på den anden side af grænsen.




Der er desuden blevet etableret et tysk-dansk forum for det regionale samarbejde. Dette forum følger den politiske udvikling inden for emnerne klima og energi i regionen Syddanmark og i Slesvig-Holstein. På grundlag heraf er der blevet afholdt en fælles klimakonference ved IHK Flensburg med „Elektromobilitet“ som det overordnede emne. Et andet centralt område for samarbejdet har været offshore-vind, hvor der har været et samarbejde med INTERREG 4B – projekt PowerCluster herunder ved fælles konferencer. Desuden er der i fællesskab taget initiativ til et koncept med henblik på at etablere et samarbejde med forbundsstater, organisationer og erhvervsliv på den amerikanske østkyst. På denne måde er det hensigten at gøre det regionale amerikanske marked for vedvarende energi tilgængeligt for de regionale aktører.



Der er udarbejdet en lang række flyers, pressemeddelelser, artikler og ikke mindst hjemmesiden til at understøtte arbejdet med projektet.

#### Afbrudt Projekt:

<b>Information- and Communication Technology Cross-Border (ICT-CB)</b>	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 Wireg Flensburg/Schleswig mbH
Projektpartner	 Fonden Center for Software Innovation
Projektperiode	01.01.2009 – 31.10.2010
Tilskud	Ca. 181.575 € (Tilskuddet er ikke endeligt fastlagt)
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Potentialet ved forskning, udvikling og anvendelse af informations- og kommunikationsteknologier (IKT) skal via dette projekt gøres lettere tilgængelig og anvendelig for virksomheder i regionerne Sønderjylland og Schleswig. Projektets formål er at etablere et dansk/tysk netværk for virksomheder, udviklere og vidensinstitutioner med henblik på at øge teknologiudvekslingen og fremme innovationsprocesser på tværs af grænsen. Via arrangementer vil der blive etableret nye netværksstrukturer for den grænseoverskridende vidensudveksling, som vil blive understøttet af grænseoverskridende dansk/tysk institutionelle matchmaking aktiviteter. Dette vil forhåbentligt føre til innovationsprocesser i udviklingen og brugen af teknologier-</p>	

ne.
<b>Aktiviteter:</b> Aktiviteterne blev indstillet den 31. oktober 2010 på grund af, at den danske partner ikke længere så sig i stand til at deltage i projektet.





<b>Molekylærbiologisk og molekylærgenetisk overvågning af behandling efter nyretransplantation</b>	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 Odense Universitetshospital, Nyremedicinisk afdeling
Projektpartnere	 Odense Universitetshospital, Nyremedicinisk Afdeling  Universitätsklinikum Schleswig-Holstein, Campus Kiel, Klinik für Innere Medizin IV, Schwerpunkt Nieren und Hochdruckerkrankungen
Projektperiode	31.08.2010 – 31.03.2014
Tilskud	790.991 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Patienter, som har gennemgået en nyretransplantation, har behov for en livslang terapi for at undgå tabet af det transplanterede organ. Som kooperationspartnere har de nefrologiske klinikker ved Odense Universitetshospital og Universitätsklinikum Kiel lavet et fælles projekt, som vedvarende skal forbedre patienternes behandling efter en nyretransplantation. Ved hjælp af en ny videnskabelig metode, det såkaldte molekylærbiologiske og molekylærgenetiske monitoring af terapien efter en nyretransplantation (MoMoTx) kan behandlingen af disse patienter forbedres. Målene med projektet er bl.a. anvendelse af en ny, innovativ molekylærbiologisk teknologi til bestemmelse af omfanget af den påkrævede terapi efter en nyretransplantation, en længere overlevelsestid for nyretransplantatet og patienten, inklusive en forbedring af livskvaliteten, samt besparelse på sundhedsområdet.</p>	
<b>Planmæssig opstart af aktiviteterne:</b> 1.4. 2011	

<b>Tysk-Dansk Højteknologi-Platform for Innovativ Sygdomsforskning</b>	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 Syddansk Universitet, Institut for Molekylær Medicin, Lundbeckfonden Center of Excellence NanoCAN
Projektpartner	 Universitätsklinikum Schleswig-Holstein, Campus Kiel, Institut für Klinische Molekularbiologie
Projektperiode	08.02.2010 – 31.03.2014
Tilskud	797.887€
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>I INTERREG 4 A - regionen eksisterer p.t. en af de mest moderne tyske platforme til den systematiske identifikation af genetiske forandringer, som spiller en rolle i forbindelse med sensibiliteten i forhold til sygdomme hos mennesker. I starten af år 2010 opbygges på syddansk side, indenfor rammerne af et nyt excel-</p>	

lencecenter, yderligere en platform for robot-teknologi. Denne platform vil muliggøre analyser af sygdoms-genernes funktion i levende celler, samt søgning af nye medikamenter i high-throughputmetoden. Det væsentligste mål for projektet er en sammenføring af nye metoder til sekventering af den menneskelige arvmasse i sygdomme med spidsteknologi indenfor robot-området til gavn for udvikling på medikamentområdet og bioteknologien, som findes infrastrukturelt på begge sider af den dansk-tyske grænse. Dermed skal der økonomisk og erhvervsmæssigt - teknologisk skabes en merværdi, som overstiger summen af de enkelte komponenter

**Aktiviteter:**

I 2010 blev de første tiltag allerede indledt, som var omkostningsneutrale for INTERREG-projektet. Den operative aktivitet blev som aftalt indledt, og første succesrige tiltag til publiceringen af projektet blev gennemført. Mens den tyske del af platformen allerede var operativ på tidspunktet for ansøgningen, var det komplekse danske robot-område på dette tidspunkt endnu under planlægning / under opbygning, men installationen kunne i december 2010 afsluttes i henhold til planen. Indtil ultimo 2010 kunne tre komponenter af den danske platform (stor central robot til medikamentsøgning, Biochip-robot, samt en 60 Tb computer-server) gøres operative. Desuden blev der udviklet et akronym og et logo til platformen. Akronymet HiT-ID hidrører fra den engelske oversættelse af initiativet: German-danish **H**igh-**T**echnology Platform for **I**nnovative **D**isease Research. Den langfristede målsætning, dvs. den målsætning, der rækker ud over ansøgningsperioden, er en tilvejebringelse af nye medikamenter med forbedret virkning og egnethed til den personaliserede medicin gennem anvendelse af den ny udviklede teknologi.

<b>Tysk-Dansk Center for Brugerdreven Innovation (User-driven Innovation Centre)</b>	
Indsatsområde	1.2 Anwendung und Entwicklung neuer Technologien
Leadpartner	 Business Kolding
Projektpartner	 Wissenschaftszentrum Kiel GmbH, Kiel  Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel  IBC International Business College, Kolding
Projektperiode	10.08.2009 – 30.06.2013
Tilskud	775.024 €
<b>Projektbeskrivelse</b>	
<p>Innovationer er drivkraften bag succes i erhvervslivet, de øger virksomheders konkurrenceevne og er en forudsætning for at sikre og udbygge markedspositionen. Alligevel har mange industri- og forbrugsgoder i sidste ende ikke succes. Et værktøj for effektivt at kunne modvirke denne situation er den såkaldte "User-driven innovation". Derved forstås inddragelsen af den fremtidige bruger i udviklingen af produkter og serviceydelser. Dette er udgangspunktet for projektet om brugerdreven innovation.</p> <p>I løbet af tre år skal ekspertisen i Syddanmark og Schleswig-Holstein opbygges og udbygges. Der skal dannes et internationalt netværk af samarbejdspartnere, som udveksler ideer og er i stand til at understøtte projektets målsætning. Bagefter skal den indsamlede viden samles i et dansk-tysk center med to regionale kontaktbureauer. Centret skal tilbyde højt kvalificerede tjenesteydelser om emnet "User-driven innovation" til SMV'er og iværksættere i hele regionen.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	

Opgaverne i rapporteringsperioden var indeholdt i arbejdspakkerne om management, kommunikation og koordination, startfasen og konceptfase 1. Bortset fra generelle opgaver m.h.t. administration og kommunikation stod indholdsmæssige aspekter i forgrunden ved aktiviteterne. Af alle partnere i fællesskab blev der konciperet, planlagt og implementeret et bidrag til World Usability Day. Udveksling af foredragsholdere mellem de to steder muliggjorde et indblik i situationen i partnerregionen. På tysk side gjorde gennemgangen og tilegnelsen af metoder og processer tydelige fremskridt, idet de to partnere i Kiel kunne arbejde tæt sammen. Firmakontakterne viste et stort potentiale på den tyske side af grænseregionen, interessen er stor, og der er taget første skridt til lovende delprojekter. En grænseoverskridende arbejdsgruppe gjorde pæne fremskridt ved planlægningen og implementeringen af interne og eksterne kommunikationsstrategier. Da projektet startede forsinket, var der ikke ret mange fælles tiltag m.h.t. information og markedsføring, men bestræbelserne intensiveres, så snart informationerne foreligger.



Med henblik til evalueringen blev der udarbejdet en omfattende matrix, som alt efter visioner, strategiske mål, operative mål og foranstaltninger muliggør udarbejdelsen af evalueringskriterierne. Udformningen er planlagt således, at der ikke kun er mulighed for en resultatevaluering, men også en formativ evaluering. Med henblik på at dokumentere firmakontakter, som skal generere målrettede underprojekter, blev der udarbejdet et internt rapporteringssystem, hvor firmakontakterne og deres videre udformning samles og opdateres regelmæssigt. På trods af en forsinket opstart kommer projektet godt fremad og aktiviteterne bliver gennemført som beskrevet i ansøgningen. Den tidsmæssige forsinkelse blev afhjulpet ved at få forlænget projektets løbetid.

<b>Intelligente robotter til manipulering af fleksible objekter</b>	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	🇩🇰 DTI / Teknologisk Institut, Odense
Projektpartnere	🇩🇪 Christian-Albrechts-Universität zu Kiel (CAU) 🇩🇰 Mærsk Mc-Kinney Møller Institut, Syddansk Universitet, Odense 🇩🇰 Mads Clausen Institut, Syddansk Universitet, Sønderborg
Projektperiode	18.03.2009 – 30.11.2012
Tilskud	799.893 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Målet med projektet er at fremme og udvikle kompetencerne inden for højteknologi med særligt fokus på intelligente robotter og computervision. I projektet skal der udvikles en robotteknologi, som kan anvendes ved f.eks. håndtering og pakning af naturlige produkter som levnedsmidler eller tøj. Et yderligere mål er at styrke virksomhederne i den fælles dansk-tyske INTERREG-region ved at give dem tilgang til denne teknologi. Gennem den nyudviklede teknologi kan produktionsfaciliteter med et højt antal medarbejdere bibeholdes i regionen. Desuden skal arbejdsbetingelserne for de ansatte forbedres.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektparterne har samarbejdet om de basale tiltag for at etablere en robotplatform. Softwaren indenfor scan-området, (dvs. en sensor, der skal sikre den første opfattelse af objektets former), er optimeret yderli-</p>	

gere og hastigheden er forhøjet. Softwaren er gået fra at være eksperimentel til at være stabil, hvorved man har kunnet anvende den i tre dage på FoodPharmatech messen i Herning, som er Nordeuropas største fagmesse for fødevarer- og farmaceutisk industri og hvor der blandt andet udstilles forskellige nye teknologier indenfor pakkelsesløsninger til fødevarerindustrien.




Projektet har deltaget på to messer, herunder FoodPharmatech i Herning samt Verpackung Nord i Hamborg, hvor der for fagfolk udstilles pakkemateriale og – løsninger. Det skønnes at ca. 500 besøgende var forbi standene. Til messerne havde man udviklet en visualiseringssoftware, hvorved resultaterne af opmåling af objekterne blev vist i 3D omgivelser. Generelt er der på udviklingsiden sket en del i 2010 og i takt med, at projektet er skredet frem, har man vurderet, at man kunne sætte større krav til platform og software, som derfor yderligere er blevet optimeret.

Projektets hjemmeside informerer om projektet, arrangementer og nyhedsbreve. En videnskabelig artikel med titlen "Early Cognitive Vision as a Front-end for Cognitive Systems" er blevet udgivet i 2010, denne findes også på programmets hjemmeside. Projektet har god kontakt med det andet INTERREG-projekt "ROBIN", bl.a. holdt Norbert Krueger, partner og professor ved Mærsk McKinney Møller Institut ved SDU, oplæg ved start-mødet for ROBIN.




<b>Performand– Koncept, udvikling og test af et performance monitoring system for små og mellemstore sejlbåde</b>	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 Fachhochschule Kiel
Projektpartner	 Syddansk Universitet, Center for Product Development, Mads Clausen Institut
Projektperiode	31.08.2010 - 30.06.2014
Tilskud	552.682 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
Målet for dette INTERREG-projekt er udviklingen af et system, som kan overvåge træningsydelse hos sejlere. Ved hjælp af dette system kan træneren under og efter træningen systematisk vurdere udøverens fejl. Især med henblik på uddannelsen af nye sejlere i de enkelte klubber i Danmark og Tyskland tilbyder systemet talrige muligheder. Men også indenfor den brede sejlsport kan systemet anvendes, da mange klubber afholder "onsdagskapsejladser". Disse sejlere er ligeledes interesseret i en forbedring af deres ydelse. Efter afslutningen af projektet i Syddanmark og Schleswig-Holstein skal resultaterne markedsføres, således at der på lang sigt skabes arbejdspladser i den maritime sektor. Det forventes, at projektet generer en række produkter, som ud over den beskrevne anvendelse også fremmer sikkerheden ved sejlads.	
<b>Planmæssig opstart af aktiviteterne: 1.1.2011</b>	

<b>Forskning over grænser: Genetiske faktorer indflydelse på Den sunde Aldring</b>	
Indsatsområde	1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse

Leadpartner	 Syddansk Universitet, Odense
Projektpartner	 Universitätsklinikum Schleswig-Holstein, Campus Kiel
Projektperiode	01.01.2010-31.12.2012
Tilskud	754.710 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektets hovedmål er at identificere genetiske determinanter (afgørende faktorer) for den sunde aldringsproces, som gør det muligt at leve et langt liv i sund psykisk og fysisk tilstand. Den viden, der opnås gennem projektet, skal bidrage til en generering af molekulære angrebspunkter til diagnose, forebyggelse og farmakologisk behandling af aldersbetingede sygdomme. På denne måde ydes der ikke kun et vigtigt bidrag til den enkeltes velbefindende og til aflastningen af sundhedssystemet, men også til den økonomiske udvikling af regionen. De omfattende ressourcer (prøvemateriale, biodatabaser), videnskabelige kompetencer og det teknologiske knowhow, som partnerne bidrager med forud for programmet, kombineres med hinanden, hvorved grænseregionen avancerer til <b>det</b> internationalt anerkendte centrum for genetisk aldersforskning. Projektets andre fokusområder omfatter den videnskabelige tilvækstfremme og et aktivt og åbent markedsføringsarbejde.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektet blev kendt for offentligheden som følge af en række arrangementer og blev bl.a. præsenteret for statssekretær Heinz Maurus i august måned. Der blev i forbindelse med flere foredrag og interviews henvist til projektet. I forbindelse med koordineringen af biodatabaser blev der søgt efter muligheder for at sammenbinde de eksisterende genotype- og fænotypedata fra danske og tyske undersøgelser. Den bedste mulighed udgøres af et elektronisk system til datatransmission og processering på begge sider af de fælles resultater. Dette er allerede blevet oprettet. I 2010 blev der endvidere afprøvet en række metoder til mangedobling af dna-mængden og anvendeligheden af disse i forskellige genotypedests. Der blev således fundet frem til en metode, som sikrer den bedste dna og de resultater, der kan reproducere mest muligt. Hertil kommer delmålet om at fremvise forskellene i gruppen af de ældste individer sammenlignet med de yngre kontrolindivider. Resultaterne dokumenterer, at der for første gang kan forevises detaljerede molekulære mekanismer for aldring ved hjælp af de udvalgte metoder. Der anvendes i det videre projektforsløb en højmoderne metode til analysen af alle prøverne, som er i overensstemmelse med den nyeste teknologiske stand. Som følge af en omkostningsneutral ændring blev der stillet en state of the art-metode til rådighed for projektet, som vil kunne øge informationstætheden betydeligt. Endvidere kan der afbildes mekanismer, som ikke kan vises med ældre teknologier. Klargøringen af disse prøver er påbegyndt. Samlet set forløber projektet planmæssigt, og de første resultater fra pilotstudierne er meget lovende.</p>	

<b>Lab-on-chip – Teknik til kvalitetskontrol i levnedsmiddel og bioindustrien</b>	
Indsatsområde	1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse
Leadpartner	 Syddansk Universitet (SDU Sønderborg)
Projektpartnere	 Fachhochschule Kiel-University of Applied Sciences  University of Applied Sciences Flensburg
Projektperiode	01.01.2009 - 30.12.2012
Tilskud	1.011.207 €

<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>Projektet har til formål at etablere en "laboratorium-på-en-chip" (lab-on-chip)-teknologi gennem et grænseoverskridende samarbejde om forskning, undervisning, innovation og teknologioverførsel. Konkret vil projektet udvikle et lab-on-chip-mikrosystem til tidlig påvisning af mikroorganismer. Denne teknologi vil kunne anvendes indenfor en bred vifte af områder, herunder fødevare- og medicinalindustrien til påvisning af mikrobiologisk forurening på et tidligt stadie.</p>
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>Startende med indledende tests, og efter fremstillingen af den 1. prototype er der indenfor rammerne af projektet hos SDU skabt forskellige designs; nu arbejdes der på den videnskabelige og kommercielle optimering. Herved sker der intens videns- og materialeudveksling mellem projektparterne.</p> <p>F.eks. afprøver FH Flensburg chipoverfladen med henblik på forskellige faktorerers indflydelse på bakterierne. FH Kiel har udviklet og testet forskellige coating-metoder til LAB-ON-CHIP kanalerne. Til integration af optiske komponenter på chippen blev der gennemført test med en- og fleremodems-lyseleder, samt udviklet et program til analyse af de optiske data.</p> <p>Med henblik på en senere kommercialisering af produktet blev der f.eks. sammen med Sønderborg Værktøjsfabrik arbejdet med optimeringen af designet. Der anvendes desuden nu økonomisk mere fordelagtige lasere. Under en firma-workshop hos FH Flensburg blev 1. generations mikrochip også præsenteret for potentielt interesserede industripartnere, samt ført samtaler med danske og tyske investeringsselskaber. Nok var der i projektets startfase tale om forsinkelser grundet den sene involvering af FH Kiel, men de mulige mål for projektet er på nuværende tidspunkt ikke i fare af denne grund, især, da der kunne opnås en forlængelse af bevillingsperioden.</p> <p>Projektet fremmer videnskabelige interesser hos unge på tværs af grænsen, idet der f.eks. indenfor rammerne af "Nano-dagene" i Flensburg, organiseret af SDU, blev gennemført præsentationer og eksperimenter for skoleelever. Desuden afholdes der regelmæssigt ringforelæsninger med projektrelaterede emner i centrum.</p> <p>En grænseoverskridende master-uddannelse "E-Motion" er som dobbelt diplom kommet i akkrediteringsfasen.</p>

<b>Søvn og arbejde og konsekvenserne heraf for metaboliske sygdomme - et grænseoverskridende forsknings- og udviklingsprojekt</b>	
Indsatsområde	1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse
Leadpartner	 Syddansk Universitet (SDU), Institut for Regional Sundhedsforskning
Projektpartnere	 Christian-Albrechts-Universität zu Kiel (CAU)  Universitätsklinik Schleswig-Holstein (UKSH), Campus Kiel
Projektperiode	09.02.2010 - 31.07.2013
Tilskud	743.417 €

<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>En stor andel af den danske og den tyske befolkning lider under stofskiftesygdomme, søvnforstyrrelser og andre problemer, der relaterer sig til skifteholdsarbejde. Projektet undersøger sundhedseffekterne og interaktionen mellem søvn, arbejde, spisevaner og stofskifte i KERN-regionen Syddanmark-Schleswig. Her er der særdeles gode forudsætninger grundet de kompetente forskningsgrupper på områderne tvillingeforskning og biorytme. Undersøgelsen skal foregå i et forløb, som er kontrolleret m.h.t. gener, alder, socialøkonomisk status samt mødrenes indflydelse. Ligeledes skal interaktionen mellem gener og miljøindflydelse, som kontrollerer biorytmen, undersøges, samt disses aktiviteter. Den deraf udledte viden skal sammen med netværkspartnerne fra sundhedsområdet, ministerierne og industri omsættes i praksis. Dermed skal der på lang sigt forebygges stofskiftesygdommes udvikling, og betingelserne for nat- og skifteholdsarbejdet – og dermed livskvaliteten for menneskene i regionen - skal forbedres.</p>
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>Inden projektstart gennemførtes et pilotprojekt. Her viste det sig, at det var godt at besøge tvillingerne hjemme eller på arbejdspladsen med den autocamper, som forefindes i projektet. Erfaringen viser desuden, at dataindsamlingen kan gennemføres hurtigere, end det var forventet. Derfor blev der kun ansat en deltids-administrator; de derved frigivne midler blev anvendt til ansættelse af endnu en projekt-sygeplejerske. Derved var flere besøg end forventet mulige. 2010 blev således 351 tvillinger besøgt (heraf 138 tvillingepar), deltagerprocenten udgør 82.</p> <p>Kvalitetsanalyser blev bl.a. gennemført mht. hormonanalysen og den ekstraherede DNA. Prøverne kunne uden indskrænkning transporteres og anvendes med succes.</p> <p>Samtlige mål, som var planlagt for rapportåret 2010, kunne dog opfyldes. Samarbejdet mellem lead-, projekt- og netværkspartnerne var effektiv og produktiv, ligeledes blev de specielle mål indenfor humanbiologi for 2010 opfyldte.</p>








<b>Virtual Academy for Innovative and Lifelong Learning (VAILL)</b>	
Indsatsområde	1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse
Leadpartner	 Fachhochschule Flensburg
Projektpartnere	 University College Syd, Haderslev  Innovationshus Syd, Rødding  Alu Cluster, Løgumkloster  WAK Schleswig – Holstein, Flensburg
Projektperiode	04.08.2009 – 30.09.2012
Tilskud	700.927 €
<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>E-learning skal som internetbaseret læringsform muliggøre målorienteret og tidssvarende kvalificering ved siden af jobbet inden for alle aldersgrupper. Grundet de hurtige ændringer på arbejdsmarkedet (demografisk udvikling, fremskridt) findes der et voksende behov for uddannelsestiltag uden for virksomhederne. En evaluering om mål og effekter er en del af projektet.</p> <p>Flersprogethed (dansk, tysk, engelsk) står i forgrunden i projektet for at kunne fremme fleksibiliteten i forhold til arbejdsmarkedet. Dette sker især på baggrund af den allerede eksisterende udveksling af arbejdskraften i grænseregionen. Læringsindholdet designes, der sigtes på en certificering af kurser. De uddan-</p>	

nelsespolitiske strategier i begge regeringer skal understøttes på det bestemteste; arbejdsmarkeder på begge sider af grænsen skal knyttes sammen.

**Aktiviteter:**




Projektet har afsluttet projektplanlægningen i år 2010. Desuden har projektparterne UC Syd og FH Flensburg sammenlignet forskellige E-learning-systemer. Der er truffet et første udvalg af kurser, som skal udbydes. Indenfor området grænseoverskridende tillægskvalifikation for købmænd og håndværkere blev der med udgangspunkt i aktuell videnskabelig viden om metodik og didaktik udarbejdet en grundstamme af indholdet. UC Syd har desuden indledt netværk med VUC for at kunne trække på VUCs erfaringer fra tysk- / dansk-kurser indenfor rammerne af et INTERREG-projekt

Projektparterne har uforventet afgjort at benytte en anden E-learning-platform, da den planlagte platform først ville have stået til rådighed med megen forsinkelse. Derved kunne væsentlige forsinkelser imødegås. Uanset dette tiltag står projektet foran udfordringen at nå målene på trods af den forsinkede start medio 2010. Der er derfor planlagt at ansøge om en forlængelse af bevillingsperioden.

<b>Videnregion - Syddanmark / Schleswig-Holstein</b>	
Indsatsområde	1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse
Leadpartner	 Syddansk Universitet, Odense
Projektpartner	 Christian-Albrechts-Universität zu Kiel  Universität Flensburg  Fachhochschule Flensburg  Fachhochschule Kiel  Universitätsklinikum Schleswig-Holstein Campus Kiel  Odense Universitetshospital
Projektperiode	21.04.2008 – 31.12.2011
Tilskud	531.837 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Målet med dette projekt er at oprette et sekretariat til etablering af Videnregion – Syddanmark / Schleswig-Holstein. Videnregionen - Syddanmark / Schleswig-Holstein defineres som et formaliseret samarbejde mellem videninstitutioner i Syddanmark og Schleswig-K.E.R.N. med henblik på at styrke den samlede region i det globale vidensamfund. I etableringen af og arbejdet med Videnregionen deltager de centrale videnaktører i Region Syddanmark, Region Schleswig og K.E.R.N.-Regionen. En række kontakter og samarbejder eksisterer allerede mellem disse videninstitutioner.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Sekretariatet har optaget sit arbejde i april 2009.</p> <p>Efter en struktureret gennemgang af de eksisterende Kooperationer blev der i mellemtiden indledt talrige nye forskningskooperationer. Der var allerede mulighed for at understøtte fem nye INTERREG 4A-projekter med succes.</p> <p>Samarbejdet mellem universitetsklinikkerne har dog vist sig vanskeligt. Det viste sig, at klinikkernes organisation indenfor forskning hører under de pågældende fakulteter på universiteterne. Dermed er tilsvarende projekter sådan set universitetsprojekter, hvorfor projektet "Videnregion" nu som sagt retter fokus på sit arbejde på universiteterne.</p>	

Et yderligere område indenfor projektet vedrører fremme og udbygning af grænseoverskridende studier, samt Kooperation indenfor uddannelse af Ph.d.-studerende [*Doktoranden*]. Der blev udarbejdet en oversigt over eksisterende kooperationsaftaler, og under en workshop mellem parterne blev mulighederne for forbedring af de studerendes mobilitet diskuteret. En første analyse om mulige forhindringer for en kooperation i forbindelse med fælles uddannelser blev udarbejdet. Samtidigt blev det danske og tyske system til uddannelse af Ph.d.-projekter analyseret, samt første Ph.d.-projekter i etableringsfasen understøttet. Allerede her blev det tydeligt, at en grundig bearbejdning og udvikling på disse områder kræver en større tidsmæssig og indholdsmæssig ramme. Ud fra dette, og grundet den overvældende interesse har projektparterne afgjort at indgive en følgeansøgning for projektet "Videnregion", som kan belyse og uddybe disse temaer mere intensivt.






Etableringen af et omfattende netværk med eksterne vidensaktører i regionen skal fremhæves som et særligt resultat af projektarbejdet.

<b>HelårsOplevelsesregion</b>	
Indsatsområde	1.4 Udvikling gennem turisme og oplevelsesbaseret økonomi
Leadpartner	 Sønderborg Kommune
Projektpartner	 Stadt Flensburg  Kreis Schleswig-Flensburg  Aabenraa Kommune
Projektperiode	17.10.2008 – 29.02.2012
Tilskud	799.841 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>For de deltagende projektpartnere anses turisme for at have stor samfundsøkonomisk betydning. Det enorme rekreative og oplevelsesmæssige potentiale i den maritime prægede region mellem Genner Bugt og Flensburg står overfor to store, og igennem længere tid, uovervundne udfordringer: På den ene side koncentrerer al efterspørgsel i sommersæsonen, hvilket fører til indkvarteringsvanskeligheder, hvorimod manglende udlejning i skuldærsæsonen (lavsæsonen) fører til udbredt nedlukning af virksomheder. På den anden side står udvalget af maritime oplevelser ikke mål med efterspørgslen. Projektet vil tage fat i disse udfordringer og være med til på tværs af grænsen at styrke skuldærsæsonen og tilføre værdi til det maritime oplevelsespotentiale ved at udvikle og markedsføre succesfulde og vedvarende tilbud. Målet er en fælles grænseoverskridende udvikling af tilbudsstrukturen inden for de rekreative og oplevelsesmæssige områder. Ved omfattende viden- og kompetenceudveksling samt netværksdannelse håber parterne at kunne skabe en succesfuld og vedvarende produktudvikling.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>På trods af større udfordringer i året 2010, herunder budgetændringer og udskiftning af personale, kommer projektets aktiviteter godt foran: Således blev der efter de indledende analyser, som skulle identificere helårsturismens potentiale, gennemført de planlagte seminarer og workshops, hvor der kunne etableres nye ideer og netværk.</p> <p>Målet om at udvikle netværk og konkrete projekter, som skal føre til en mangfoldighed af turistiske helårstilbud for regionen på begge sider af grænsen, blev udviklet mangfoldigt og parallelt: F.eks. blev der på det maritime område, som blev identificeret som særlig turistisk attraktivitet i regionen, fremstillet pro-</p>	

dukter som f.eks. en havneguide, der for første gang blev præsenteret for offentligheden under bådudstillingen Hanseboot 2010. Ligeledes blev der udviklet en turistisk lifestyle-brochure og en maritim-historisk oplevelses-brochure "Maritimguide", som gik i trykken i starten af 2011.


Derudover blev turistiske aktører fra begge sider løbende indbudt til at udvikle workshops, ideer og kompetencer, herunder sprogkurser og produktkendskabs-ture, hvor f.eks. aktører i den dansk-tyske grænse-region stifter nærmere bekendtskab med det maritime oplevelsespotentiale. Som et yderligere eksempel for innovativ tænkning i projektet kan anføres udviklingen af en Bluetooth-formidling, som skal formidle regionens historie især til unge og innovative mennesker. Også erfaringer fra ressourcestærke attraktioner som Danfoss Universe, som hele året rundt anvender den legende formidling både overfor børn og voksne med succes, blev inddraget i produktudviklingen.

For at kunne nå kulturturister udvælges og præsenteres hver måned en highlight-kalender med arrangementer i regionen. I de indledende analyser til den strategiske planlægning af aktiviteter anføres også Sønderborgs ansøgning som kulturhovedby 2017, som skal brande hele grænseregionen, og som dermed også fremover skal understøtte projektets mål.

<b>Vestkystturisme</b>	
Indsatsområde	1.4 Udvikling gennem turisme og oplevelsesbaseret økonomi
Leadpartner	 Rømø-Tønder Turistforening
Projektpartner	 Wirtschaftsförderung Nordfriesland  Nordsee-Tourismus-Service GmbH  Turistgruppen Vestjylland  Skærbæk Fritidscenter
Projektperiode	05.08.2009- 01.06.2013
Tilskud	651.125 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Målet med projektet er en profilering af den tysk-danske vestkyst som et ferieområde i særklasse – sundt, aktivt, fuld af oplevelser og med en enestående natur. Forhøjet aktivitet, en forbedret kvalitet samt nye og innovative produkter skal vinde flere gæster, som dermed skaber større omsætning og beskæftigelse. Projektet skal ved hjælp af erfaringsudveksling og vidensformidling mellem parterne bidrage til at forbedre markeds- og produktkendskabet indenfor turistområdet på begge sider af grænsen. Eksempelvis skal klassificeringssystemerne fra tyske overnatningssteder testes i Danmark, mens man i Schleswig-Holstein afprøver de i Vestjylland udviklede standards for adgang for alle. Fælles produkter for områderne natur og kultur skal udvikles, og koncepter til "kundebindinger" afprøves m.h.t. effekten.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>De vigtigste milesten, efter en forsinket start i 2010, var udarbejdelsen og anvendelsen af et fælles projektlogo, udvikling af en fælles landing page for projektet, samt udvikling og brugen af et fælles layout for projektregionen under mottoet: "Grænseløse ferieoplevelser: To lande – en kyst". Der blev gennemført første fælles presseaktiviteter, hhv. reklametiltag i medier og kataloger. Deriblandt var der også en testreklame for emnepakker / emneferier i Rømø-Tønder Turistforening og Skærbæk Fritidscenter.</p> <p>200 personer deltog i 4 produktkendskabs- og erfaringsudvekslingsaktiviteter, og der blev gennemført</p>	

marketingsundersøgelser. Desuden gennemførtes og afsluttedes en desk-research med titlen: "Primærforskning / Basisdokumentation turisme ved Nordsødkysten / Vestkystturisme"; på dette grundlag blev to primæranalyser bestilt hos N.I.T. (Institut für Tourismus und Recreation), som skal gennemføres i 2011. Allerede i 2010 blev der derudover udarbejdet en grænseoverskridende cykel-pakkerejse med overnatninger i Tyskland og Danmark, samt sonderet mulighederne for indførelsen af det tyske koncept "Nordseeteller" i Danmark.





<b>Grænseoverskridende forbedring af indsatsen omkring osteoporosepatienter</b>	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Odense University Hospital
Projektpartnere	 Universitätsklinikum Schleswig-Holstein
	 Fachhochschule Kiel
	 Kolding Sygehus
	 Sydvestjysk Sygehus Esbjerg
Projektperiode	16.05. 2008 - 31.12. 2012
Tilskud	728.060 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Osteoporose (knogleskørhed) er en folkesygdom, som rammer ca. 45 % af alle kvinder. Det overordnede formål med projektet er markant at forbedre udviklingen i regionen med hensyn til osteoporose. Projektet skal forbedre indsatsen overfor osteoporose ved at undersøge effekten af et screeningsprogram, undersøge et billigt og transportabelt skanningsapparat uden strålebelastning, teste en forbedret ultralydsskanner samt sammenligne vejledninger om diagnostik og behandling af osteoporose på tværs af grænsen. Erfaringerne fra projektet vil munde ud i forslag til patientforløbsprogrammer i Tyskland og Danmark.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Den videnskabelige projektrapport og det videnskabelige spørgeskema blev udarbejdet og godkendt. Der blev indhentet tilladelser fra den videnskabelige etikkommission og datakontrolmyndigheden, og der blev indsamlet patientdata. Screening-programmet på de deltagende sygehuse er påbegyndt, og der er udsendt skriftlige invitationer til 16.894 kvinder, hvorved omkring halvdelen blev inddelt til screening, mens resten udgør kontrolgruppen. Omkring 70 % svarede på spørgeskemaet, og omkring 50 % heraf indvilligede i at deltage. Indtil videre er 871 deltagere blevet scannet. Der er udarbejdet en metode til dataeksport, og denne gennemføres rutinemæssigt hver uge. De foreløbige data forventes formodentlig medio 2011.</p> <p>Den tyske partner har udviklet en ultralyds-scanner til anvendelse på hoften, som blev afprøvet af den danske leadpartner inden for INTERREG III-programmet. Det viste sig i denne forbindelse, at anvendelsen i større omfang kræver en ændring af scanneren til et praktisk og mindre apparat. Den nødvendige elektronik og software blev udviklet, og det forventes, at der kan gennemføres målinger med det færdige apparat i 2011. Arbejderne i forbindelse med udarbejdelsen af uddannelsesprogrammet inden for osteoporose for læger i Danmark blev påbegyndt i efteråret 2010 og blev konkretiseret på to projektworkshopper i 2010. Programmet omfatter et struktureret tilbud til uddannelsesprogrammer til medicinske centre i Region Midtjylland. Undervisningen gennemføres fra sommeren 2011 og derefter under hele den resterende projektløbetid.</p>	

<b>Grænseoverskridende samarbejde: Forebyggelse, undersøgelse og behandling af brystkræft i Syddanmark og Slesvig-Holsten</b>	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Fachhochschule Flensburg
Projektpartnere	<ul style="list-style-type: none"> <li> Region Syddanmark</li> <li> Screeningsenheden i Region Syddanmark</li> <li> Brystkirurgisk afdeling, Odense Universitetshospital</li> <li> Brystcentret, Aabenraa Sygehus</li> <li> Brystcentret, Sydvestjysk Sygehus</li> <li> Medcom, Odense</li> <li> Diakonissenanstalt Flensburg</li> <li> Universitätsklinikum Schleswig-Holstein – Campus Kiel</li> <li> Institut für Krebsepidemiologie, Lübeck</li> <li> Schleswig-Holsteinische Krebsgesellschaft e.V., Kiel</li> <li> Kassenärztliche Vereinigung Schleswig-Holstein, Bad Segeberg</li> <li> AOK Schleswig-Holstein, Kiel</li> <li> Verband der Angestelltenkrankenkassen (VdAK) e.V. EV - Arbeiter-Ersatzkassen-Verband e. V. VDAK/AEV - Landesvertretung Schleswig-Holstein, Kiel</li> <li> Landwirtschaftliche Krankenkasse Schleswig-Holstein und Hamburg, Kiel</li> <li> BKK Landesverband Nord, Hamburg</li> </ul>
Projektperiode	18.08.2008 – 31.12.2010
Tilskud	706.981 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Hovedformålet med projektet er at etablere et fælles grundlag for et grænseoverskridende brystkræftcenter, som kan fremme de grænseoverskridende services inden for forebyggelse og behandling af brystkræft i Syddanmark og det nordlige Slesvig-Holsten. Projektet gennemfører desuden et pilotforløb, hvor radiologer leverer grænseoverskridende medicinske services indenfor området kvalitetssikret mammografidiagnostik for patienter med brystkræft fra Syddanmark og det nordlige Slesvig-Holsten.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>I projektets afslutningsår lykkedes det at opnå målene. Pilotforløbet i screening har fundet sted. Derudover blev basis for en „Common Region of Best Health“ med fælles kvalitetsstandards til realisering af den bedste mulige behandling skabt. Dertil blev grænseoverskridende kvalificeringsindikatorer identificeret gennem en integration af en grænseoverskridende sammenligning og indarbejdning af resultaterne af en løbende spørgeskemaundersøgelse. Det grænseoverskridende center for brystkræft CBCC (Cross-border Breast Cancer Center) skal derudover understøtte læger i overholdelsen af disse standards. Det detaljerede koncept hertil er udarbejdet, og en del af slutrapporten.</p> <p>Den fælles organisation til henvisning af patienter mellem Schleswig-Holstein og Syddanmark var et yderligere skridt til forbindelse.</p>	



For den grænseoverskridende Kooperation blev der desuden skabt en elektronisk forbindelse mellem danske og tyske institutioner mellem det såkaldte "Safenet" fra Kassenärztliche Vereinigung i Schleswig-Holstein, som giver adgang til patientdata, samt den danske pendant Health Data Network; her var især overholdelsen af bestemmelserne i databeskyttelsesloven væsentlig. Denne forbindelse er grundlaget for den fremtidige grænseoverskridende udveksling af medicinske serviceydelser.




Som en central udfordring i starten af projektet ansås integrationen af lægerne i projektet. Derfor blev lægerne spurgt om deres behov først. Gennem møder mellem hospitalsansatte læger kom man frem til endnu et egnet instrument til involveringen. En såkaldt Sharepoint tjente desuden som fælles kommunikationsplatform. Den succesrige integration og Kooperation bekræftes af ønsket om fremtidige fælles dansk-tyske videreuddannelsestiltag. Disse videreuddannelsestiltag udgør en merværdi i projektet.

Projektets betydning og virkning ses på den ene side af en (næsten) fordobling af deltagerantallet i de forskellige workshops i forhold til forventningerne under projektets planlægningsfase. Derudover møder projektets webside stor interesse. Bl.a. på grund af rejse- og mødeudgifter, som forblev under det beregnede budget, flød støttemidler på ca. 110.000€ tilbage i programmet.

<b>Health Games</b>	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Odense Universitetshospital & Svendborg Sygehus
Projektpartnere	 Syddansk Erhvervsskole, Odense-Vejle  University Hospital Schleswig-Holstein (Campus Kiel)  Fachhochschule Kiel, University of Applied Sciences
Projektperiode	31.08. 2010 – 31.05. 2013
Tilskud	719.501 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
Projektet sigter på at skabe to til fire prototyper til sundhedsspil med forretningsmæssigt potentiale. Indenfor sundhedsområdet, skal spillene forbedre online-kommunikationen med patienterne, simulere reale situationer og kropsfunktioner, samt fremme genoptræningen. Mulighederne for det optimale samarbejde mellem spil- / IT-branchen og kliniske partnere undersøges m.h.p. professionelle partnerskaber. På grundlaget af internationalt anerkendte bedste fremgangsmåder henvender seminarer og workshops sig til små og mellemstore virksomheder (KMU) indenfor områderne spil, IT og robot samt til kliniske afdelinger, for at skabe en bevidsthed hos spildesignere og IT-specialister for arbejdet med spil i en klinisk kontekst. Indenfor projektets rammer vil "Master Classes" for spil-branchen og klinikker især sigte mod nye partnerskaber mellem KMI og kliniske områder / afdelinger, samt præsentere innovative arbejdsprocesser for arbejdet med anvendelse af spil.	
<b>Planmæssig opstart af aktiviteterne:</b> 31.3.2011	

<b>ROBIN ROBotics: INnovations for healthcare</b>	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling

Leadpartner	 OUH Odense Universitetshospital og Svendborg Sygehus, Odense
Projektpartner	 Universitätsklinikum Schleswig – Holstein, Campus Kiel
Projektperiode	07.08.2009 – 31.05.2012
Tilskud	687.473 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Den potentielle økonomiske og samfundsmæssige nytteværdi af brugen af robot-teknologi indenfor det medicinske område (Healthcare Robotics) er meget stor, desværre står anvendelsen af denne teknologi på begge sider af grænsen ikke i forhold hertil. Projektets mål er en ændring af dette. Mens den danske partner råder over en moden, innovativ løsning, kan den tyske partner bidrage til projektets mål med et stort forråd af konkrete ideer, som kun venter på en omsætning og afprøvning.</p> <p>Efter en behovsopgørelse og indsamling af ideer skal der findes relevante virksomheder til omsætning af de udviklede løsninger. Derudover skal to allerede omsatte løsninger på prototype-niveau testes i den kliniske anvendelse.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektaktiviteterne startede i april 2010. Nok var der i projektets startfase tidsmæssige forsinkelser grundet forskellige faktorer. Men i mellemtiden er projektpartnere godt i gang med projektarbejdet.</p> <p>Med henblik på indsamling af ideer er der påbegyndt en dialog med både klinikdirektører, ledelsen af Zentralapotheke i UK, S-H, samt overlægerne i de forskellige hospitalsafdelinger. På tysk side er der efter det indledende fokus på anlæg for den automatiske varetransport til forsyning og bortskaffelse gennem samtalerne kommet nye områder frem: Bl.a. blev laboratorieautomatiseringen, behandling af medikamenter og radiologiske doser samt logistiske løsninger til patienttransporten udpeget som yderligere spændende emner til nyere og videreudviklede robotteknologier. Også på dansk side ligger fokus på produktionsrobotter. Væsentligt for det innovative arbejde var således også besøget på en klinik og universiteter i USA, som viste, hvad der internationalt arbejdes med.</p> <p>Testen af den allerede modne robotteknologi – ”den intelligente genoptræningsmåtte”- i den kliniske hverdag har givet udfordring til projektpartnerne. Således skulle først certificeringsstatus og komplicerede forsikringsmæssige og retslige spørgsmål ved anvendelsen med patienter afklares. Dernæst var der forsinkelser ved indgåelsen af leasingkontrakten med fremstillingsvirksomheden. Alligevel lykkedes det at etablere måtten på testbasis som træningsmodul.</p> <p>Desuden har man intensivt været beskæftiget med at udbygge viden om den såkaldte Da Vinci robot. Det har vist sig, at projektpartnerne møder endda uforudsigelige udfordringer, som altid forekommer på det videnskabeligt innovative område, på en professionel måde, og løser disse udfordringer!</p> <p>Projektet har kontakt med to yderligere INTERREG-projekter - „Intelligent Robots for Handling of Flexible Objects“ og „InTra-Net – Innovations in Transnational Networks“.</p>	

<b>En styrkelse af patientsikkerhedsarbejdet mellem Danmark og Tyskland</b>	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Fachhochschule Flensburg
Projektpartnere	 Center for Kvalitet, Middelfart  Syddansk Universitet

	 Sygehusenhederne i Region Syddanmark  Malteser Krankenhaus St. Flanziskus-Hospital, Flensburg  Ev. Luth. Diakonissenanstalt Flensburg  Klinikum Nordfriesland GmbH, Husum
Projektperiode	16.10.2008 – 15.04.2011
Tilskud	794.270 €
<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>Gennem projektet skal patientsikkerheden i Region Syddanmark og det nordlige Schleswig-Holstein styrkes. De to regioners systemer til forbedring af patientsikkerheden er på nuværende tidspunkt vidt forskellige. Et grænseoverskridende netværk til analyse af kliniske behandlinger vil blive opbygget mellem projektets mange parter. Samtidig undersøges mulighederne for at opbygge en fælles tosproget kommunikations- og dataplatform til blandt andet opsamling af informationer om utilsigtede hændelser i patientforløbene. Analyser af oplysningerne skal medvirke til at forbedre strukturerne for og kvaliteten af behandlingen i sundhedssektoren i grænseregionen. Herigennem kan antallet af fejl i patientbehandlingen reduceres.</p>	
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>Opgaverne, som kan afledes af de enkelte arbejdsplaner, kunne på trods af enkelte ikke forudsigelige vanskeligheder stort set gennemføres indenfor det planlagte tidsrum. Involveringen af Syddansk Universitet i projektets aktiviteter kunne realiseres i rapportperioden.</p> <p>De danske sygehuses sundhedspersonale blev pr. lov pålagt at rapportere utilsigtede hændelser i de sidste 5 år i en dansk database. Implementeringen af CIRS (Critical Incident Reporting System) i to af de tre tyske projektsygehuse kunne grundet ikke forventede tekniske vanskeligheder først afsluttes (næsten) op mod slutningen af rapportperioden.</p> <p>Forløbsplanerne til implementeringen af GTT (IHI Global Trigger Tools) er på dansk og tysk side udarbejdet og godkendt. Ved hjælp af GTT kan der aktivt og retrospektivt ved hjælp af patientjournalen identificeres mulige patientskader. Gennem etableringen af tre arbejdsgrupper (IHI Global Trigger Tool, Safty Rounds samt prævention af fald) kunne den grænseoverskridende faglige udveksling mellem de deltagende projektpartnere ske endnu mere målrettet.</p> <p>Emnet "grænseoverskridende patient-, hhv. sagssimulering" blev indenfor rammerne af projektarrangementet "Ambulancehjælp i grænseregionen" diskuteret med danske og tyske eksperter, som deltager i ambulancehjælp i grænseområdet. Konferencen kunne bidrage til dannelsen af nye netværk henover grænsen, hhv. at intensivere de bestående netværk. I rapportåret skete der en publikation af studier vedr. undersøgelse af begge systemlandskaber med henblik på patientsikkerhed, som er publiceret på projektets webside.</p> <p>Alt i alt kan det konstateres, at projektpartnerne har udviklet et meget intensivt og tillidsfuld samarbejde hen over grænsen, og forfølger projektets mål meget engageret.</p>	

### 3.1.2 Væsentlige problemer opstået i forløbet og iværksatte løsninger

Ud fra de beskrevne projektaktiviteter og de ændringsansøgninger, der indsendt af projekterne, viser der sig nogle generelle problemer i forbindelse med gennemførelsen af projekter, herunder især i opstartsfasen. Opstartsfasen herunder den grænseoverskridende projektpartnersøgning og indtil projektet rigtigt kører tager ofte længere tid end projektpartnerne har vurderet, at det vil tage. De væsentligste faktorer er:

- Ændringer i projekternes organisering
- Personaleændringer i projektadministrationen
- Sen udstedelse af tilsagn
- Nødvendige ændringer af diverse udgiftsposter under projektførelsen og dermed behov for tilpasning af budgettet på udgifts- og finansieringssiden

Disse problemer og udfordringer, der optrådte i beretningsåret 2010, blev taget op af Forvaltningsmyndigheden og Sekretariatet i deres rådgivning af leadpartnere og projektpartnere og behandlet løsningsorienteret. Desuden blev forskellige kritiske punkter meddelt potentielle og nye ansøgere, så de kunne tage hensyn til dem. Desuden har Forvaltningsmyndigheden tilbudt nye bevilligede projekter et opstartmøde, som er nærmere beskrevet i kapitel 5.

Med hensyn til opståede projektspecifikke problemer har Forvaltningsmyndigheden sammen med Sekretariatet regelmæssigt gjort sig umage med, i fællesskab med de pågældende projektpartnere at finde passende og omsættelige løsninger. En række af de uforudsete problemer har kunnet løses eller mindskes ved hjælp af ændringsansøgninger, budgetændringer eller tilpasning af projekternes løbetid.

### **3.2 Prioritet 2: Udvikling af områdets rammebetingelser**

#### **3.2.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb**

##### **Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema**

INTERREG-Sekretariatet modtog i løbet af 2010 fem projektansøgninger og en supplerende ansøgning under Prioritet 2, som alle blev bevilget i 2010.

I alt er der p.t. 8 løbende projekter under Prioritet 2, som har opnået følgende resultater:

PRIORITET 2 - i alt

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 1010	Resultat	0	0	29	65						94
Antal afholdte workshops og møder	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
Indikator 1011	Resultat	0	0	1107	1871						2978
Antal deltagere i arrangementer	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	0	439	579						1018
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
Indikator 1012	Resultat	0	0	4	5						9
Netværk på langt sigt	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50
Indikator 3001	Resultat	0	0	6	4						10
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	1	4						5
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3002	Resultat	0	0	2	4,5						6,5
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	1	2,5						3,5
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3003	Resultat	0	0	1	11						12
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
Indikator 3004	Resultat	0	0	2	3						5
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
Indikator 3005	Resultat	0	0	3	7						10
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
Indikator 3006	Resultat	0	0	3	35						38
Antal nye fælles informations- og markedsføringstiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
Indikator 3007	Resultat	0	0	24	14						38
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
Indikator 3008	Resultat	0	0	0	0						0
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Målene er udtryk for de samlede mål, som skal opnås i programmet.

### Kvalitativ analyse

Målsætningen i Prioritet 2 er at sikre programregionens generelle rammebetingelser samt en bæredygtig udvikling af natur, miljø og energi.

I 2010 blev der bevilget fem projekter og en supplerende ansøgning i Prioritet 2, således at målet om fire projekter næsten kunne opnås. Projekterne er ikke helt ligeligt fordelt på indsatsområderne. I 2010 blev der ikke godkendt projekter i indsatsområdet 2.3 "Bæredygtig udvikling" i forhold til det planlagte mål på et projekt, mens der blev godkendt to projekter i indsatsområde 2.5 "Bæredygtig udvikling af bosætningen og

styrkelse af den lokale identitet”, hvor målsætningen var et projekt. (Se tabel for indsatsområdet, afsnit 2.1).

Af ovenstående tabel om indikatorer i Prioritet 2 fremgår, at resultaterne for 2010 er blandede. Nogle blev overopfyldt, andre igen har ikke opnået målsætningen. Samlet set er forskellen mellem resultaterne og målsætningen for størstedelen af indikatorerne dog lille.

Indtil nu er der blevet allokeret 13 projekter under Prioritet 2. Indsatsområdet 2.2 ”Bæredygtig natur- og miljøudvikling” vejer klart tungest med i alt fem allokerede projekter, hvorimod der i hvert af de øvrige indsatsområder er fortegnet et projekt.



### Igangværende projekter under Prioritet 2

Her følger korte beskrivelser af de i rapporteringsåret gennemførte aktiviteter i de projekter, der er godkendt under Prioritet 2, herunder eventuelle problemer ved gennemførelsen. Indledningsvis gives der til orientering en meget kortfattet projektbeskrivelse; nærmere oplysninger om de enkelte projekter findes på hjemmesiden under menupunktet ”Projekter -> Bevilgede projekter”.





<b>Matematik med perspektiv (MaP)</b>	
Indsatsområde	2.1 Udvikling af menneskelige ressourcer
Leadpartner	 Leibniz-Institut für die Pädagogik der Naturwissenschaften und Mathematik (IPN)
Projektpartnere	 Center for Naturvidenskabernes og Matematikkens Didaktik, Syddansk Universitet Odense  University College Lillebælt  Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen in Schleswig-Holstein (IQSH)  Institut für Mathematik und ihre Didaktik, Universität Flensburg  Arbeitsgruppe Diskrete Optimierung, Institut für Informatik, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel
Projektperiode	31.08.2010 – 31.03.2014
Tilskud	554.247 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Gennem projektet MaP skal der udvikles et varigt støtteprogram Matematik, som er skræddersyet til Schleswig-Holstein og Syddanmark og er baseret på en hidtil enestående grænseoverskridende sammenlutning af alle centrale videnskabelige uddannelsesinstitutioner i vores region. Projektet MaP fokuserer på uddannelses- og videreuddannelsesstilbud for lærere, som skal udvikles gennem samarbejde, implementeres grænseoverskridende og inddrages i den uddannelsespolitiske debat med hensyn til nødvendigheden af professionaliseringen af videreuddannelsen. En sammenkædning af teoretiske og erhvervsprakti-</p>	

ske aspekter skal resultere i en langsigtet optimering af den matematiske uddannelse. Samtidig fremmes professionaliseringen af videreuddannelsen inden for uddannelsesområdet, og der udløses således en afgørende impuls for nye arbejdspladser inden for videreuddannelsesområdet.

**Planmæssig opstart af aktiviteterne: 1.7.2011**

<b>MINT Akademiet - Elevakademi i Matematik, IT, Naturvidenskab og Teknologi</b>	
Indsatsområde	2.1 Udvikling af menneskelige ressourcer
Leadpartner	 University of Applied Sciences Flensburg
Projektpartnere	 Center for Matematikkens og Naturvidenskabernes Didaktik, Syddansk Universitet
Projektperiode	16.08.2008 – 28.02.2012
Tilskud	526.325 €
<b>Projektbeskrivelse</b>	
<p>Projektet ønsker at øge antallet af studerende i de såkaldte MINT-fag. Partnerne vil i fællesskab arrangere forskellige workshoper og kurser, som bl.a. afholdes som laboratorieforsøg, pigekurser med fokus på fysik, matematik og elektroteknik, bistand til elever ved studieprojekter samt en raketfestival. Ved den planlagte raketfestival kan eleverne bygge metalraketter, og gymnasieeleverne kan analysere raketternes effekt. Gennem specielle videreuddannelseskurser for undervisere og lærere ved de pædagogiske universiteter samt gennem udvikling af forsøgsvejledninger og baggrundsmateriale for elever i folkeskolen og gymnasierne vil projektpartnerne skabe et bedre grundlag for undervisningen i MINT-fagene.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektet påbegyndte projektarbejdet i sommer 2009. Efter visse forsinkelser i starten af projektet kunne projektpartnerne hurtigt arbejde sig ind i aktiviteterne.</p> <p>I alle MINT-fag er der allerede udarbejdet nye kursustilbud for elevgrupper, således i 2010 i genteknologi. Parallelt hermed gennemførtes talrige laboratorieaktiviteter, i 2010 blev der gennemført laboratoriearrangementer på 59 dage. Deltagerantallet lå som regel langt over forventningerne. Der udbydes også bilingvale kurser. I „Nano“-dagene i Flensburg deltog partnerne desuden med eleveksperimenter. Desuden har MINT-akademiet i rapporteringsåret vejledt to studentereksaminsprojekter og et bachelorprojekt.</p> <p>16 elever fra 4 skoler deltog i det såkaldte fremtidsseminar. De indhøstede informationer blev desuden anvendt i seminaret „Unterricht in den Naturwissenschaften in 10 Jahren“ (Undervisning i naturvidenskab om 10 år) for folkeskolelærere, som blev afholdt på SDU. Desuden blev der efter grundig revision af undervisningsmateriale udarbejdet et teoretisk grundlag om emnet undervisningsmiljøer, som fremmer læring og interesse.</p> <p>For specielt at motivere piger for de naturvidenskabelige fag deltog projektet i Girls' Day 2010, og i begge rapporteringsår blev der afholdt "snusedage" for piger og kvinder. I 2010 blev raketfestivalen gennemført for anden gang, med start af raketter, der var bygget af folkeskoleelever.</p>	

**BioGrenzKorr - Udvikling og bæredygtig udnyttelse af grænseoverskridende skov og landskabskorridorer for biodiversitet, folk og klima**

Indsatsområde	2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling
Leadpartner	 Naturstyrelsen Fyn
Projektpartnere	 Stiftung Naturschutz Schleswig - Holstein  Schleswig – Holsteinische Landesforsten  Naturstyrelsen Sønderjylland
Projektperiode	10.08.09-30.06.13
Tilskud	550.688 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Der stilles vidt forskellige krav til landskabet. Dels skal biodiversiteten (biologisk mangfoldighed) bevares. Derfor er standsningen af arternes tilbagegang frem til 2010 et overordnet politisk mål. Globalt fokuseres der desuden på reduktion af CO<sub>2</sub>-emissionerne i atmosfæren. Projektet skal gennem udvikling, afprøvning og formidling af metoder til pleje af landskabskorridorer, levende hegn og små biotoper på begge sider af grænsen bidrage til, at disse mål opfyldes. I disse områder lever talrige dyrearter, bl.a. den fredede og krævede hasselmus. Musen har speciel appel i offentligheden og står derfor som repræsentant for den biologiske mangfoldighed. Desuden opstår der gennem den rigtige pleje som regel økonomisk anvendelige produktionssteder for træ og dermed en bioenergimasse, som i de sidste år er blevet populær og efterspurgt i befolkningen.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektet startede med nogen forsinkelse medio 2010. Da feltaktiviteterne er afhængige af årstiden, var det nødvendigt at udskyde nogle af dem til 2011. Derfor blev der i begyndelsen af 2011 fremsendt en ansøgning på forlængelse af bevillingstidsrummet, som i mellemtiden er blevet godkendt.</p> <p>Gråsten Skov anvendes som demonstrationsareal for at vise, hvordan man kan sikre habitater og korridorer mellem dem især for hasselmusen, men også flagermusen. 2 km skovbryn blev beplantet med buske. Et koncept til rationel og effektiv pleje af korridorer blev udviklet.</p> <p>I Stiftungsland Schäferhaus blev der koordineret detaljerede foranstaltninger til ombygning af naturfjerne skove mellem lodsejerne, dyrkerne, skov- og artbeskyttelseseksperter, som afventer implementering i det kommende rapporteringsår.</p> <p>I de statslige skove i Schleswig-Holstein blev der gennemført en undersøgelse af forekomsten af hasselmus og samtidig en vurdering af habitaternes kvalitet med henblik på genindvandring af denne art. Der kunne ikke dokumenteres forekomster, den planlagte genindførelse af hasselmusen fra Danmark skal gennemføres i næste rapporteringsår.</p> <p>Projektet blev desuden del af et globalt initiativ i anledning af det internationale år for biodiversitet, som omfatter 37 lande i hele verden, og som blev præsenteret for FN- generalforsamlingen. Projektet er repræsenteret på den fælles webside.</p>	

<b>Grænseoverskridende naturoplevelser langs vestkysten</b>	
Indsatsområde	2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling
Leadpartner	 Stadt Niebüll
Projektpartnere	 Naturkundemuseum Niebüll e.V.  Naturcenter Tønninggård
Projektperiode	08.02.2010 – 31.08.2013

Tilskud	437.930 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektet skal skabe og styrke bevidstheden om et dansk-tysk naturområde ved Vestkysten. Til det formål vil projektparterne for det første udvikle en dansk-tysk modul opbygget udstilling med naturområdet som tema, som sikrer et mangeårigt samarbejde mellem projektparterne og udvekslingen mellem institutionerne. For det andet vil naturområdet blive præsenteret for interesserede på en spændende og lærerig måde gennem forskellige informations- og formidlingstiltag. Som en tredje og sidste del vil erfaringer i projektet og den tilegnede viden blive omsat, så denne kan anvendes direkte i naturen af alle interesserede via grænseoverskridende arrangementer og aktivitetstilbud.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
Som følge af projektets forsinkede start, blev projektets egentlige aktiviteter først igangsat d. 1. januar 2011.	

<b>Grænsevand</b>	
Indsatsområde	2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling
Leadpartner	 Kreis Nordfriesland, Husum
Projektpartnere	 Deich- und Hauptsielverband Südwesthörn-Bongsiel, Niebüll  Tønder Kommune, Tønder
Projektperiode	10.08.2009 – 01.03.2012
Tilskud	553.924 € + tillægsbevilling: 32.673 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Klimaændringen og dens effekter (især stigning af vandstanden i havene) medfører grænseoverskridende udfordringer, i særdeleshed for vandforvaltningen og beskyttelse mod oversvømmelser. Åen Vidå har et grænseoverskridende bagland og er noget særligt ved at den er grænseå med fælles administration. Byerne Tønder og Niebüll ligger i dette område, hvor digeanlæggene på grund af et tiltagende talt af højvande når deres grænser. Formålet med projektet er at tilpasse vandadministrationen til de nye klimatiske krav. En undersøgelse af tilpasningsstrategier skal danne grundlag, og der skal udarbejdes en hydraulisk model af vandsystemet i Vidå. Med henblik på demonstrationsformål skal der derefter ved grænseåen Sønderå på dansk og tysk side flyttes et afsnit af diget tilbage efter to forskellige metoder.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Efter en fælles indsamling af data har projektpartnerne udliciteret en undersøgelse om tilpasningsstrategier i vandadministrationen. Der arbejdes p.t. på en deraf afledt "værktøjskasse" med mulige handlingsoptioner. Også med hensyn til den hydrodynamiske modellering af højvandsafstrømning blev der efter fælles indsamling af data – især klimadata fra DMI, hydrologiske data og opmålingsarbejder – placeret en ordre, ligesom modelopbygningen med hensyn til den faktiske tilstand kunne afsluttes inden for rapporteringstidsrummet. Modelprojekter på begge sider af grænsen befinder på forskellige stader. På dansk side forhandler partnerne stadig med lodsejerne om forudsætningerne for at deltage i digeprojektet, tilbagemeldingerne er dog positive. Partnerne står over for udfordringen at skulle afslutte forhandlingerne hurtigst muligt, således at arbejdet med tilbageflytningen af diget kan påbegyndes. På tysk side er arealerne allerede købt. På grund af meget dårlige jordbundsforhold opstod der dog problemer med byggeriet, som kræver en yderligere undersøgelse i form af stabilitetsberegninger og yderligere byggearbejder. Projektpartnerne har bl.a. af denne</p>	

grund i november 2010 ansøgt om en supplerende bevilling, som i mellemtiden er blevet godkendt.

<b>STABIL - lokationstilpasset og bæredygtigt landbrugsjordmanagement som bidrag til en markant øget CO2-deponering</b>	
Indsatsområde	2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling
Leadpartner	 Christian-Albrechts-Universität zu Kiel
Projektpartner	 Jydevad Forsøgsstation, Aarhus Universitet
Projektperiode	10.08.2010-31.07.2013
Tilskud	559.957 €
<b>Projektbeskrivelse:</b> Projektet har som mål at udarbejde innovative metoder til dyrkning af jorden, som er tilpasset beliggenheden og specifikke forhold på stedet. Dette sker på baggrund af effekterne af de kommende klimaændringer for at bevare og videreudvikle de grænseoverskridende natur- og miljøkvaliteter samt regionens attraktivitet som bo-, arbejds- og rekreativt område. Samtidig skal de dermed forbundne økonomiske potentialer i landbruget støttes. Inden for projektet analyseres det, hvorvidt der kan opnås en øget optagelse af kulstof gennem konserverende dyrkning og tilpasset bearbejdning (anvendelse af maskiner og gødningsstrategi). Med det formål undersøges marker, der i lang tid har været dyrket traditionelt og konserverende, med hensyn til optagelsesevne og ændringer i humusforholdene. Gennem sammenligning med konventionelt dyrkede marker kvantificeres effekten af en forbedret kulstoflagring. Formålet er at udarbejde en vejledning og anbefaling til bæredygtig jordbunds- og klimabeskyttelse.	
<b>Aktiviteter:</b> Det første kick-off møde med alle projektpartnere afholdtes i november 2010 i Kiel. I startfasen forløb aktiviteterne generelt planmæssigt; de første jordbundsprøver blev udtaget på forskellige steder i Schleswig-Holstein, ligesom det indledende arbejde til udtagelse af jordbundsprøver i Syddanmark blev iværksat. Ved at ansætte en videnskabelig medarbejder (ph.d.-studerende) blev de relevante forarbejder til projektets videre forløb igangsat.	

<b>Forøgelse af ressourceeffektiviteten i mælkeproduktionen</b>	
Indsatsområde	2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling
Leadpartner	 Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Institut für Pflanzenbau und Pflanzenzüchtung, Kiel
Projektpartner	 Jydevad Forsøgsstation, Universitet Aarhus, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Tinglev
Projektperiode	10.08.2009 – 31.03.2013
Tilskud	553.940 €
<b>Projektbeskrivelse:</b> Mælkeproduktion er en betydelig erhvervsgrænse i programregionen, men er dels udsat for stærkt økonomisk	

pres og påvirker dels miljøet i betydelig grad gennem udledning af nitratkvælstof, emissioner af drivhusgasser m.m. Projektets overordnede mål er derfor en effektiv anvendelse af ressourcer og formindskelse af de negative miljøeffekter. Til det formål dannes der et regionalt dansk-tysk netværk af forskning og erhvervsliv. Desuden testes, analyseres og evalueres gennem feltforsøg påvirkninger af dyrkningsmåde og -hyppighed samt alder og sammensætning af produktionssystemer med hensyn til produktivitet og miljørigtighed. Derefter skal der opstilles et miljøparameter, det såkaldte "carbon-footprint", samt protyper af miljøvenlige malkekvægssystemer. Resultaterne skal præsenteres bredt.

**Aktiviteter:**

Efter at partnerne havde lært hinanden at kende på institutniveau, blev der på flere møder planlagt gennemførelse af undersøgelsesprogrammet samt foranstaltninger med hensyn til informationsspredning til projektets målgrupper.







Feltforsøgene blev i 2010 gennemført i henhold til ansøgningen. På fire repræsentative foderproduktionssteder i regionen blev der bl.a. testet tilvækstprøver og målinger af nitratudvaskningen af alternative foderproduktionsmetoder. Desuden kunne der uden yderligere omkostninger indarbejdes en detaljeret undersøgelse om roddannelse, som blev gennemført af en forskningsstipendiat. Da rødder er hovedkilden til dannelsen af humus i jordbunden og dermed til den klimarelevante CO<sub>2</sub>-binding i jorden, kan kvaliteten af resultaterne med hensyn til det tilstræbte miljøparameter "carbon-footprint" gennem denne undersøgelse klart forbedres.

Da feltforsøgene blev gennemført i samarbejde med andre danske projekter, øges undersøgelsesresultaternes generelle udsagnskraft.

De indvundne resultater blev i første omgang samlet i en database. Allerede ud fra værdierne for majsdyrking i 2009 og 2010 viser det sig noget overraskende, at forhøjede nitratudledninger kun har ringe effekt på udbyttet. Deraf fremkommer de første muligheder for at reducere den miljørelevante udvaskning af nitrat.

Samtidig arbejdes der på videreudvikling af de computermodeller og beregningssystemer, der anvendes til analysen. Med hensyn til analysen af carbon-footprints fra faktiske fodervirksomheder gennemførte den tyske projektpartner de første indsamlinger af data for den komplette drift fra flere brug.

Projektet kører efter en vis forsinkelse i startfasen godt, projektpartnerne hjælper hinanden med materiale og viden.

<b>Cykler uden grænser</b>	
Indsatsområde	2.3 Bæredygtig energiudvikling
Leadpartner	 Middelfart Kommune
Projektpartnere	 Kolding Kommune  Esbjerg Kommune  Svendborg Kommune  Landeshauptstadt Kiel  Stadt Flensburg
Projektperiode	10.08.2009 – 31.12.2012
Tilskud	560.427 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	

Cykeltrafikken er et væsentligt middel til CO<sub>2</sub>-reduktion og kan bidrage væsentligt til reduktion af offentlige udgifter til sundhedsvæsenet. Derudover kan der skabes en bæredygtig klimavenlig profil for regionen, som tiltrækker indbyggere og turister.

Nærværende projekt skal sætte cyklismen på den lokale dagsorden og sikre politisk rygdækning. Partnerne medbringer hver især deres erfaringer som hjælp til at udvikle fælles strategier. Hver deltagende kommune laver et udkast til en cykelpolitik, en aktionsplan og en CO<sub>2</sub>-balance for cykeltrafikken. Desuden planlægges der foranstaltninger og kampagner, rettet mod børn og unge, pendlere og turister.

**Aktiviteter:**





Projektpartnerne påbegyndte – som planlagt – projektaktiviteterne i januar 2010. På partnernes regelmæssige møder blev der bl.a. udviklet en plan over forløbet for udarbejdelsen af CO<sub>2</sub>-balancen og en fælles procesplan til den planlagte cykelpolitik. Projektpartnerne har påbegyndt implementeringen i de respektive kommuner. Inden for rammerne af CO<sub>2</sub>-balancen er der i de danske kommuner allerede blevet gennemført en rundspørge om cyklisternes tilfredshed med de givne forhold. Denne rundspørge foretages i næste rapporteringsår også på tysk side.

Projektet blev også koordineret med det dansk-norsk-svenske INTERREG 4A projekt "Nordiske cykelbyer". Derudover blev der foretaget en studietur til Münster, den tyske by med den største andel af cyklister.



Partneren Esbjerg Kommune påtog sig at være pennefører ved udviklingen af et layout til et cykelrutekort og præsenterede resultaterne på et fælles møde. Produktionen er planlagt til det kommende rapporteringsår. Partnerne Kiel og Flensburg har udviklet brochuren "Maritime cykelture", som inviterer turister til lange cykelture.

Der blev også startet en kampagne: "Vi cykler stadigvæk på arbejde", som er rettet mod pendlere. Her konkurrerer hold fra forskellige virksomheder om det største antal kørte kilometer, den største CO<sub>2</sub>-reduktion pr. medarbejder, bedste blodtryk og lignende. Deltagerne holdes løbende underrettet via nyhedsbreve.





Ved projektets planlægning blev kravene med hensyn til dokumentation, administration og balancering af et INTERREG-projekt undervurderet. Blandt andet derfor planlægger projektpartnerne for 2011 en ansøgning om en tillægsbevilling m.h.t. flere midler og tid til de eksterne projektrådgivere.




<b>CB Log Cross Border Logistics</b>	
Indsatsområde	2.4 Transport og logistikudvikling
Leadpartner	 WiREG Flensburg/Schleswig mbH, Flensburg
Projektpartnere	 Fachhochschule Flensburg  Udviklingsråd Sønderjylland (URS), Aabenraa  EUC Syd, Sønderborg
Projektperiode	01.04.2009 - 30.09.2012
Tilskud	687.553 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
Logistikbranchen i Slesvig-Holsten og Danmark, har en fremtrædende betydning for erhvervsvirksomhedernes tilstedeværelse, beskæftigelse og værditilvækst. Projektet fokuserer på udviklingspotentialer indenfor logistik i region Schleswig-Syddanmark. Desuden vil de eksisterende logistikkompetencer i regionen blive samlet i en grænseoverskridende klynge for logistik, kvalificering og forskning, der kan optræde målrettet og hensigtsmæssigt indadtil og udadtil, f.eks. på relevante messer. Gennem projektet udvikles en strategi, der	

med udgangspunkt i regionens styrker og svagheder skal oprette, udvikle og vedligeholde en fælles logistik-region.
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>I begyndelsen af strategiudviklingen står i første omgang to store mellemskridt, som projektpartnerne har beskæftiget sig intensivt med. Dels blev der igangsat en omfattende Desk Research, idet allerede eksisterende undersøgelser og statistikker om logistikbranchen bearbejdes og analyseres. Desuden blev SWOT-analysen, som belyser regionens styrker og svagheder, færdiggjort inden for rapporteringsåret.</p> <p>Et andet fokuspunkt af arbejdet er udarbejdelsen af grænseoverskridende kvalificeringsforanstaltninger. Efter at partnerne havde dannet sig et overblik over de to uddannelsessystemer, og repræsentanter for branchen og virksomheder havde givet udtryk for deres interesse i kvalificeringen især af ufaglærte medarbejdere, leder projektet nu efter virksomheder til at deltage i pilotprojekter til efterkvalificering.</p> <p>Desuden blev der igangsat en tænketank med tyske og danske repræsentanter fra administration, uddannelsesinstitutioner, brancheorganisationer og virksomheder, der også tjener som platform for erfaringsudveksling. På flere møder i løbet af året informerer eksterne foredragsholdere om udviklingen inden for logistikbranchen, som giver impulser til fortsat strategiarbejde i tænketanken. En udfordring for projektet er, at tænketank-medlemmerne ikke i forventet omfang deltager i møderne, hvilket bl.a. begrundes med branchens pressede situation. Derimod dokumenterer deltagelsen i projektets eksterne aktiviteter, som ligger langt over forventningerne, interessen i og vigtigheden af projektet.</p>

<b>Sønderborg Lufthavn som bi-national lufthavn</b>	
Indsatsområde	2.4 Transport og logistikudvikling
Leadpartner	 Sønderborg Kommune
Projektpartner	 Stadt Flensburg
Projektperiode	01.01. 2011 – 31.12. 2011
Tilskud	127.063 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektet "Sønderborg Lufthavn som binational lufthavn" er en undersøgelse af mulighederne for at udvikle Sønderborgs kommunale lufthavn til en fælles grænseoverskridende binational lufthavn for hele regionen Sønderjylland-Schleswig. Binational lufthavn vil sige, at lufthavnen godkendes af luftfartsmyndighederne både i Danmark og i Tyskland juridisk set som indlandslufthavn. Fordelen ved en binational lufthavn er, at gebyrerne for luftfartsselskaberne og passagererne er lavere, hvilket letter rekrutteringen af luftfartsselskaber til nye ruter. Når undersøgelsen er gennemført, vil det være klarlagt, hvordan lufthavnen kan udvikles til en binational lufthavn, og derefter udarbejdes der en detaljeret køreplan til implementeringen og en strategi for markedsføringen af den fælles lufthavn. Resultaterne offentliggøres ved pressemeddelelser og præsentationer på politiske fora som kommunalforsamlinger og regionalforsamlinger i regionen Sønderjylland-Schleswig.</p>	
<b>Planmæssig opstart af aktiviteterne: 1.1.2010</b>	

**Bones4Culture: Tysk dansk identitet belyst ved analyser af kulturarven**

Indsatsområde	2.5 Bæredygtig udvikling af bosætningen og styrkelse af den lokale identitet
Leadpartner	 Syddansk Universitet
Projektpartnere	 Leibniz-Institute of Marine Sciences, IFM-GEOMAR  Christian-Albrechts-Universität (CAU) zu Kiel  Zentrum für Baltische und skandinavische Archäologie
Projektperiode	30.08.2010 – 30.09.2014
Tilskud	532.713 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektets formål er at informere befolkningen i den dansk-tyske grænseregion og turisterne i regionen om identiteten af den herboende befolkning i middelalderen og renæssancen. Dette skal ske med byen Schleswig som eksempel, som er typisk for det middelalderlige liv i hertugdømmerne. Indtil nu foreligger der kun sporadisk viden om almuens historie og identitet i hertugdømmerne fra den tidlige middelalder til 1920, og der findes kun få informationer om befolkningens identitet i det dansk-tyske grænseområde. Denne lakune skal lukkes gennem projektet i samarbejde med førende forskningsinstitutter fra Syddanmark og Schleswig-Holstein og med anvendelse af helt nye teknologier. Projektet yder et enestående bidrag til oplysning om den jævne mands liv og åbner således ligeledes fuldstændig nye muligheder for historieformidling.</p>	
<b>Planmæssig opstart af aktiviteterne:</b> 1.7.2011	

<b>Vækstcentret – Succes for den dansk-tyske region</b>	
Indsatsområde	2.5 Bæredygtig udvikling af bosætning og styrkelse af den lokale identitet
Leadpartner	 Region Syddanmark, Afd. Kommunikation
Projektpartnere	 Entwicklungsagentur Nord GmbH  Kiel Region GmbH
Projektperiode	09.02.2010 - 31.12.2013
Tilskud	1.327.431 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Målet med projektet er klart at definere den dansk-tyske regions fælles potentiale. Regionen skal profileres gennem en målrettet synliggørelse og markedsføring af hele regionen. Der vil blive taget udgangspunkt i en kommunikationsplan der skal være identitetsskabende for hele regionen og dermed medvirke til at forbedre regionens image og bevirke en større accept af den samlede region hos borgere og erhvervsliv. Et yderligere mål er en procesfacilitering, der skal videreudvikle vage projektbeskrivelser og – ideer til gennemarbejdede ansøgninger, der kan rettes mod respektive programmer. Til dette formål gennemføres arrangementer og målrettet dialog for at sammenføre potentielle projektpartnere indenfor udviklingslinjerne, som skal være med til at skabe nye projekter.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektet havde visse udfordringer med at finde de rette projektmedarbejdere på dansk side, som havde de fornødne sproglige kompetencer. Dette medførte, at projektet kom senere fra start og styrkepositionsanaly-</p>	

sen, som udgør grundlaget for projektet, først blev færdig ultimo december 2010. Derfor blev flere af aktiviteterne udsendt til 2011, herunder den store opstartskonference. Projektets overordnede kommunikationsplan blev udarbejdet som planlagt, hvormed ét væsentligt mål blev nået i 2010. De mål for 2010, som ikke blev nået vil blive indhentet i den resterende tid for projektet, navnlig i 2011.

Sideløbende med udfordringerne på rekrutteringssiden fik man etableret de grænseoverskridende og politiske fora med det formål at skabe et forpligtende tværregionalt samarbejde mellem de forskellige beslutningsmodtagere på begge sider af grænsen. Der er blevet etableret et fælles projektkontor nær grænsen i det gamle rådhus i Bov. Projektet fik et nyt navn og hedder nu "Vækstcentret – Succes for den dansk-tyske region".

### **3.2.2 Væsentlige problemer opstået i forløbet og iværksatte løsninger**

Som følge af de problemer, der er optrådt i løbet af gennemførelsen af og opstarten af projekterne og løsningsiltagene for projekter under prioritet 2 svarer i det store og hele til det, der blev fundet frem til under de andre prioriteter og er beskrevet under afsnit 3.1.2. Signifikante projektspecifikke udtalelser foreligger ikke. Specifikke hindringer bliver taget op i de ovenfor beskrevne projektaktiviteter.

## ***3.3 Prioritet 3: Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i grænseregionen***

### **3.3.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb**

#### **Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema**

I løbet af 2010 har INTERREG-Sekretariatet modtaget 5 projektansøgninger under Prioritet 3 og godkendt fire af disse ansøgninger.

I alt er der 6 løbende projekter under Prioritet 3, som har opnået følgende kvantitative resultater:

Prioritet 3 - i alt

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 1010 Antal afholdte workshops og møder	Resultat	0	52	100	141						293
	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
Indikator 1011 Antal deltagere i arrangementer	Resultat	0	580	895	1551						3026
	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	356	527	670						1553
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
Indikator 1012 Netværk på langt sigt	Resultat	0	6	44	50						100
	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50
Indikator 3001 Antal nye arbejdspladser	Resultat	0	2	2,5	8,5						13
	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
	Resultat	0	1,5	1,5	5						8
Indikator 3002 Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
	Resultat	0	2	3,5	5						10,5
	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
Indikator 3003 Antal nye studier og analyser	Resultat	0	1	3,5	4						8,5
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
	Resultat	0	1	2	12						15
Indikator 3004 Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
	Resultat	0	6	39	34						79
	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
Indikator 3005 Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Resultat	0	6	40	44						90
	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
Indikator 3006 Antal nye fælles informations- og markedsførings tiltag	Resultat	0	17	36	103						156
	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
Indikator 3007 Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Resultat	0	0	0	1						1
	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
Indikator 3008 Antal nye interkulturelle tilbud	Resultat	0	5	40	39						84
	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Målene er udtryk for de samlede mål, som skal opnås i programmet.


### Kvalitativ analyse

Målsætningen for Prioritet 3 er at opnå en forbedret konkurrenceevne i grænseregionen i gennem fokusering på regionens særlige udfordringer.

I løbet af 2010 godkendtes 4 projekter under Prioritet 3, og dermed er målsætningen på 5 projekter næsten opfyldt. Projekterne er ret ligeligt fordelt på indsatsområderne i forhold til målsætningen (se tabel over indsatsområdet, afsnit 2.1)

### Igangværende projekter under Prioritet 3

Nedenfor følger kortfattede beskrivelser af de af årsrapportens aktiviteter, der er gennemført i projekter godkendt under Prioritet 3, herunder også eventuelle problemer Til læserens orientering præsenteres projekterne indledningsvis ganske kort; nærmere detaljer om enkeltprojekter findes på webstedet under menupunktet "Projekter -> bevilgede projekter".








<b>Generation Slesvig</b>	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 GrænseLandets Oplysningsfond
Projektpartner	 Landesverband der Volkshochschulen Schleswig-Holsteins e.V, Kiel
Projektperiode	01.01.2011 – 01.04.2013
Tilskud	Ca. 429.721 €
<b>Projektbeskrivelse:</b> Projektets mål er at synliggøre Schleswig uden for Schleswig. Projektet fokuserer derfor på at formidle fortællinger om Schleswig nord for Kongeåen og syd for Ejderen. <i>Fortæller-teamets</i> opgave er at finde frem til og producere fortællinger om Schleswig samt at placere og udbrede fortællingerne i de nye sociale medier, de traditionelle medier og i egne (elektroniske) medier. Projektets innovative element udgøres af den journalistiske arbejdsmetode og den redaktionelle intention. <i>Fortælleteam Generation Slesvig</i> er snævert knyttet til <i>Sommerkurser Generation Slesvig</i> , som afholdes af de fire højskoler blandt projektpartnerne i Generation Schleswig. Kurserne henvender sig navnlig til unge mennesker med interesse i Schleswigs fremtid, og netop de unges aktive deltagelse gør projektet unikt.	
<b>Planlagt start af aktiviteter:</b> 1.1.2011. Projektet er godkendt, men der er stillet vilkår for bevillingen. Opfyldes disse ikke, standses projektet.	


<b>Kulturbro</b>	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Sønderborg Kommune, Fagcenter kultur og fritid
Projektpartnere	 Kulturbüro der Stadt Flensburg  Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg (Schleswig)  Stiftung Nordfriesland (Husum)  Haderslev Kommune, Erhvervs- og kulturservice / Kultur og fritid  Tønder kommune, Erhvervs- og arbejdsmarkedsforvaltningen samt Kultur- og fritidsforvaltningen  Aabenraa Kommune, Kultur og fritid
Projektperiode	21.04.2008 – 30.06.2011
Tilskud	634.061 €

<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>Projektet Kulturbroen skal fungere som et paraplyprojekt, der støtter og rådgiver mindre projekter (såkaldte mikroprojekter) inden for områderne kultur, ungdom, sport eller sprog. Herigennem kan borgere og kulturaktører i Region Sønderjylland-Schleswig bidrage til at fremme den interkulturelle dialog og styrke den fælles identitet hen over grænsen.</p> <p>Formålet med Kulturbroen er at nedbryde mentale barrierer samt skabe åbenhed, fælles kulturel identitet og sammenhold på tværs af landegrænsen og nationale tilhørsforhold. Projektet skal desuden bidrage til at udvikle en kulturel infrastruktur for alle parter i det dansk-tyske kultursamarbejde. Derudover skal nye netværk skabes, udvikles og vedligeholdes.</p>
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>I foråret 2010 udgav Projektsekretariatet en status over den første del af Kulturbro-projektet. Statuspublikationen viser, at der er givet bevilling til i alt 56 mikroprojekter med et bredt spektrum af hovedsageligt kulturelle temaer i hele regionen. Projektsekretariatet arbejder snævert sammen med det politiske udvalg for Kultur, Kontakt og Samarbejde, som er styregruppe på projektet. Projektsekretariatet har prioriteret det højt at gøre andre aktører uden for region Sønderjylland-Schleswig opmærksom på dette vellykkede projekt. Projektlederen har f.eks. holdt oplæg om Kulturbroen på et weekend-seminar for sproglærere og -undervisere fra hele Norden. Der er desuden afholdt et stort antal møder i løbet af 2010, bl.a. netværks- og rådgivningsmøder. Kulturbroen har også deltaget i en række arrangementer og præsenteret projektet for et bredere publikum, f.eks. „den Sønderjyske Kulturmafia“ og „Ideekonference Kulturhovedstad 2017.“ Temaet for den årlige idekonkurrence var denne gang „Mensch und Meer“, hvor vinderprojektet blev „54,5° Nord – eine Kulturbutterfahrt auf der Flensburger Förde“. Endvidere er der udsendt et stort antal pressemeddelelser om de forskellige mikroprojekter og om selve Kulturbro-projektet.</p> <p>Der er indleveret afsluttende rapporter om et antal mikroprojekter i årets løb. Det fremgår af rapporterne, at projektarrangørerne har haft stort udbytte af at arbejde på tværs af grænsen.</p> <p>Projektet er blevet evalueret af alle partneradministrationer samt de relevante politiske udvalg på grundlag af publikationen, der blev offentliggjort i foråret. Der er enighed om, at projektsresultaterne overskrider alle forventninger og har været til fordel for hele regionen.</p>

<b>KulturDialog</b>	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Sønderborg Kommune
Projektpartnere	 Haderslev Kommune  Tønder Kommune  Aabenraa Kommune  Stadt Flensburg  Kreis Schleswig-Flensburg  Kreis Nordfriesland
Projektperiode	31.8.2010 – 30.6.2014
Tilskud	1.003.962 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	



<p>Projektet KulturDialog skal bidrage til yderligere styrkelse af samarbejdet og det bilaterale møde i regionen. Med de danske kulturregioner som forbillede skal projektet skabe en <i>international</i> kulturregion. Projektet KulturDialog har til formål at skabe initiativer, som kan fjerne barriere for udviklingen af en tysk-dansk kulturregion. Den bærende søjle i KulturDialog er en tysk-dansk netværksfond, som støtter mikroprojekter på områderne kultur, sprog, børn, unge og fritid. Mikroprojekterne er grundlaget for samarbejdet og afspejler kulturstrategien i region Sønderjylland-Schleswig. Det er meningen, at mikroprojekterne skal skabe kontakt mellem regionens borgere, skabe nye netværk og bidrage til at overvinde mentale barrierer. På skoleområdet vil projektet fremme den videre udvikling af sprog- og kulturforståelsen hos børn og voksne.</p>
<p><b>Planlagt start af aktiviteter:</b> 1.4.2011</p>








<p><b>Europæisk Kulturhovedstad 2017 - Sønderborg i Sønderjylland-Schleswig</b></p>	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Sønderborg Kommune
Projektpartnere	 Aabenraa Kommune – Kultur & Fritid  Tønder Kommune – Kultur & Fritid  Haderslev Kommune – Kultur & Fritid  Stadt Flensburg – Bildung, Kultur & Sport  Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg  Abt. Kulturmanagement und Stiftung Nordfriesland
Projektperiode	31.8.2010 – 31.12.2012
Tilskud	435.030 €
<p><b>Projektbeskrivelse:</b>            Sønderborg i Sønderjylland-Schleswig vil være Europas kulturhovedstad i 2017. Der nedsættes et stort antal grænseoverskridende fokusgrupper med deltagere fra kulturinstitutioner, kulturaktører, kunstnere, erhvervslivet, uddannelsesinstitutioner, foreninger, organisationer og borgerne. Fokusgrupperne skal udvikle ideer og arbejde med kvalificering af projektkonceptet, som skal udgøre grundlaget for ansøgningen som Europas Kulturhovedstad 2017. Det europæiske kulturhovedstadsinitiativ er den største årlige kulturbegivenhed på europæisk plan. Evalueringerne af de 38 tidligere kulturhovedstæder viser entydigt, at en kulturhovedstad er en udviklingsmotor, der tiltrækker højtuddannet arbejdskraft, skaber vækst i de kreative erhverv, generere arbejdspladser, tiltrækker turister og opbygger et bæredygtigt "brand" for byen og dens region. Med et projekt af denne karakter kan regionen vise Europa, hvordan et grænseland med en fælles krigs- og kulturhistorie forvandler "mod hinanden" til "med hinanden", og hvordan en grænseregion med en specifik kulturarv bedst muligt virkeliggør den globale, multikulturelle realitet i aktuelle og kommende grænseoverskridende projekter.</p>	
<p><b>Planlagt start af aktiviteter:</b> 1.9.2010</p>	







<p><b>Live - Parallel læring i grænseregionen</b></p>	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 VUC Sønderjylland (Haderslev)




Projektpartnere	 Volkshochschule Husum  Volkshochschule Schleswig  Volkshochschule Flensburg  Volkshochschule Rendsburger Ring
Projektperiode	07.04.2008 - 30.06.2011
Tilskud	903.911 €
<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>Projektet sigter på at forbedre lærings- og videreuddannelsestilbud i regionen med særligt henblik på sprogkurser (dansk-tysk, tysk-dansk). Via en ny fjernundervisningsteknik, hvor forskellige lokaliteter i grænseområdet forbindes virtuelt, skal grænseoverskridende parallel sprogundervisning muliggøres. For eksempel kan en dansklærer i Danmark undervise kursusedtagere i flere forskellige byer på anden side af grænsen og omvendt. Konceptet kan bidrage til at løse en mangel på dansklærere på (voksen-)uddannelses- og videreuddannelsesinstitutioner til at undervise tyskere i dansk. Desuden vil der kunne afholdes flere kurser, da disse ikke aflyses pga. manglende tilmeldinger. Sprogundervisningen kan gennem denne metode også nå nye målgrupper, som hidtil ikke har kunnet få et passende sprogtilbud: bl.a. personer med behov for at lære sproget hurtigt eller pga. af deres arbejde har specielle (fag)sproglige ønsker.</p>	
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>Aktivitetsniveauet har været bedst i 2009 og vigende i 2010 på grund af forskellige problemer, især forskelle i teknologiniveau og metoder på dansk og tysk side.</p> <p>Etableringen af det tekniske udstyr er udført som ansøgt og funktionaliteten testet. Opkvalificeringen af underviserne har krævet flere ressourcer end forventet, idet der hos flere af de deltagende institutioner anvendes løst ansat personale, således at løbende opkvalificering er nødvendig. Desuden har det været nødvendigt at udvikle supplerende undervisningsmateriale for at opnå et fælles grundlag for undervisningen. Gennemførelsen af den egentlige parallelle undervisning er derfor ikke sket i det budgetterede omfang i 2010.</p> <p>Der er gennemført første del af en ekstern evaluering af projektet. De foreløbige resultater af evalueringen viser, at det tekniske udstyr fungerer tilfredsstillende og samlet set har bidraget til at højne den tekniske standard i undervisningen. Evaluator har ved samtaler med kursister og undervisere kunnet konstatere stor interesse for systemet og der kan peges på adskillige læringsmæssige gevinster, som ikke findes ved traditionel undervisning.</p> <p>Projektet har affødt en betydelig erfaringsoverførsel mellem partnerne.</p> <p>I beretningsåret har der været afholdt en række møder, ekskursion for kursister, samt et seminar hvor materialeudviklingen er lagt i fastere rammer.</p> <p>For at sikre at projektets mål stadig kan nås, har leadpartner i 2010 søgt om en omlægning af aktiviteterne og forlængelse af projektet, så der indgår øget materialeudvikling og instruktion i brugen af systemet via videosekvenser, der stilles til rådighed på nettet, samt generel information om forholdene på begge sider af grænsen til styrkelse af gensidigt kendskab og forståelse. Samtidig bortfalder den arbejdsplan, der skulle give mulighed for at stille teknisk udstyr til rådighed for andre aktører i regionen, idet der ikke har været tilstrækkelig interesse for denne del.</p>	

<b>Mindretalsliv - når historien bliver konkret</b>	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Museum Sønderjylland
Projektpartnere	 SSF – Dannevirke Museum, Flensburg  Kulturstiftung Kreis Schleswig-Flensburg  Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig – Studiefdelingen  BDN Deutsche Museen + Archiv- und Forschungsstelle, Aabenraa
Projektperiode	16.10.2008 – 31.12.2012
Tilskud	429.969 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektparterne vil indsamle genstande og andre konkrete vidnesbyrd om mindretallenes historie og liv fra 1920 til i dag. De pågældende genstande og vidnesbyrd skal bidrage både til opbygning af samlinger og udstillinger i grænselandets fem historiske institutioner. Endvidere vil der blive lavet en dokumentation af mindretalslivet i dag. Dette gælder både fælleslivet og det personlige liv som mindretals-tilknyttet med bred fokus på livet i et flernationalt og flerkulturelt grænseland. Desuden vil erindringer blive indsamlet for at tegne et bredt og alsidigt billede af livet i grænselandet i tiden efter 1945. Disse fortællinger om personer og familier i mindretallenes historie, om mindretalsliv og -identitet, om livet i grænselandet, om sprog, skikke og andre kulturelementer vil blive sammenskrevet til en erindringsbog. Det indsamlede materiale vil blive anvendt til en bred formidling af mindretallenes historie. Formidlingen skal ske gennem nye fortællinger på museer og arkiver, til børn og unge, i form af et "virtuelt museum" samt i form af en fælles kulturarv bestående af genstande, arkivalier, interviews, AV- dokumentation mv., som bevares for eftertiden.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektet skrider planmæssigt frem under hensyntagen til den forsinkede projektstart (1. juli 2009 i stedet for 16. oktober 2008). Det første delprojekt blev afsluttet i august/september: Dokumentation og beskrivelse, indsamling og registrering. Der blev indsamlet seks erindringsfortællinger eller interviews, og man afholdt to vellykkede offentlige arrangementer. Der deltog ca. 275 personer i arrangementerne i hhv. Haus Nordschleswig i Åbenrå og på Museum Sønderjylland-Sønderborg Slot. Arrangementerne bestod i, at projektets medarbejdere viste filmudsnit og udsnit af interviews, og de indsamlede genstande blev præsenteret. Resultaterne af indsamlingsprojektet offentliggøres sammen med resultaterne af dokumentationsprojektet i et bogværk: "Spuren. Minderheitenleben ist konkret". Værket forventes at udkomme i foråret 2011. Projektet arbejdede desuden videre med forberedelserne af den permanente udstilling af resultaterne, som bliver indrettet i løbet af 2011 på de tre historiske grænselandsmuseer. Det er planen, at de tre udstillinger skal udgøre et bidrag til formidling i forhold til den herboende befolkning, turister samt skole- og andre uddannelsesinstitutioner.</p> <p>Samarbejdet med medlemmerne i styregruppen forløb særdeles godt og skabte en bred kontaktflade til begge mindretal og til institutioner og foreninger i almindelighed og enkeltpersonerne i mindretallene i særdeleshed. Kredsen bag projektet støtter tanken om at ville fortsætte samarbejdet med henblik på 1-2 fælles projekter i perioden 2014-2017 under overskriften „Sønderborg/Schleswig“ – europæisk kulturhovedstad 2017. Målsætningen er at gøre grænselandets brede formidlingsaktiviteter og dets mindretal synlige og gennemskuelige i Europa og på den måde skabe mere viden og større forståelse for den såkaldte „Schleswig-model“ ud over grænserne.</p>	

<b>Blandt naboer</b>	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Bund Deutscher Nordschleswiger, Aabenraa
Projektpartner	 Sydslesvigsk Forening, Flensburg
Projektperiode	16.10.2008 – 31.03.2011
Tilskud	517.022 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Dette informations- og formidlingsprojekt skal medvirke til, at befolkningen i grænseregionen får en større viden om menneskene og indsigt i livet på den anden side af grænsen. I projektet samarbejder det danske mindretal syd for grænsen og det tyske mindretal nord for grænsen med en række mediepartnere for at opnå et større vidensniveau om den anden side af grænsen i hele befolkningen. I starten af projektet udarbejdes et emnekatalog, som skal udvides i løbet af projektperioden. Artiklerne/temasiderne, der efterfølgende produceres ud fra disse emner, offentliggøres udover i de tre aviser også i andre medier. Projektpartnerne vil yderligere opbygge en hjemmeside, på hvilken alle temasider offentliggøres. Desuden skal der fremstilles hæfter med udvalgte temaartikler, f.eks. til undervisningsbrug. Ligeledes skal der opbygges og vedligeholdes en grænseoverskridende kultur- og aktivitetskalender med de aktuelle kulturelle tilbud i grænseregionen. Herved skal indbyggerne i regionen få øjnene op for disse tilbud, gøre brug af dem og på denne måde lære endnu mere om og af naboer.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Der er publiceret 52 forskellige temasider på tysk og dansk i printmedierne og på internettet i løbet af 2010. Da den indledende planlægnings- og styringsfase var afsluttet, og bl.a. temakataloget var fastlagt, startede produktionen af projektsiderne, som udkom en gang om ugen i de deltagende dagblade og på netsider, samt opbygning og aktualisering af en arrangementskalender.</p> <p>Projektet har udgivet et hæfte med en sammenfatning af de mest interessante bidrag i et oplag på 15.000 eksemplarer, som bl.a. anvendes til undervisningsformål. Teksterne ligger på begge sprog på <a href="http://www.unter-nachbarn.de">www.unter-nachbarn.de</a>. Tematisk set er mennesket i centrum. Forfatterne skriver om tyskeres og danskeres hverdagsliv i grænselandet og bidrager til en øget gensidig forståelse, idet de henvender sig til alle læsere i grænseregionen og på internettet. Netop denne faktor bekræftes i projektevalueringen, som er udført af Institut for Grænseforskning. Evalueringen fastslår, at „Unter Nachbarn“ bidrager til at fjerne barrierer mellem de to lande og at projektet fremmer interesse og forståelse for den anden part.</p> <p>Projektkoordinator har bl.a. også regelmæssigt deltaget i møder med andre INTERREG-projekter. „Unter Nachbarn“ har præsenteret andre INTERREG-projekter i aviserne og skabt opmærksomhed om både det eget projekt og hele programmet.</p> <p>På trods af at der blev afholdt færre møder/workshops end planlagt, har projektet skabt flere langsigtede netværkskontakter. Det skyldes bl.a. det snævre samarbejde partnerne imellem og arbejdsmetoderne på begge sider, som har indvirket positivt på projektets udvikling og udbredelsen på begge sider af grænsen, også selv om administrative og budgetmæssige temaer tog meget tid sideløbende med den kreative udvikling af projektet.</p> <p>Resultatet er, at alle aktører ønsker at fortsætte det dansk-tyske samarbejde og træffer beslutning om udformningen i begyndelsen af 2011.</p>	

<b>Pontifex – Brückenbauer- Brobygger</b>	
Indsatsområde	3.2 Arbejdsmarked og grænsependling. Skolesamarbejde
Leadpartner	 Stadt Flensburg, Der Oberbürgermeister
Projektpartnere	 Beskæftigelsesregion Syddanmark  Region Sønderjylland – Schleswig, Regionskontor og Infocenter, Padborg  Region Syddanmark, Vejle  Agentur für Arbeit (Im Verbund mit den Agenturen Kiel und Neumünster), Flensburg  Ministerium für Arbeit, Soziales und Gesundheit des Landes Schleswig – Holstein, Kiel  Landkreis Schleswig – Flensburg, Schleswig
Projektperiode	07.08.2009– 31.05.2013
Tilskud	403.908 €
<b>Projektbeskrivelse:</b>	
<p>Projektet støtter den fuldstændige åbning af det grænseoverskridende arbejdsmarked. De tilgrundliggende barrierer på områderne skat, sociale sikringsordninger og opholdsregler skyldes forskelle i systemerne. Projektets formål er at identificere systemforskellene og foretage en juridisk analyse, hvorefter der udarbejdes løsningsforslag, som sendes videre til de ansvarlige myndigheder.</p> <p>Et yderligere hovedpunkt består i at samarbejde med sammenlignelige projekter i andre grænseregioner, for at koordinere indsatsen mod mobilitetsforhindringer, udnytte synergieffekter og styrke samarbejdet mellem regionerne.</p>	
<b>Aktiviteter:</b>	
<p>Projektet lagde ud med projektarbejdet i marts måned 2010. I første omgang genvurderede man indholdet af tidligere undersøgelser af mobiliteten i den tysk-danske grænseregion. Bl.a. undersøgte man „Thönnes – Andersen-rapporten“ fra 2006, for at konstatere, på hvilke områder, der stadig er brug for handling.</p> <p>Herefter undersøgte projektet, om bestemte nationale støtteordninger kan eksporteres, bl.a. grænsegængervisum og den private danske tillægspension, ATP. Desuden undersøgte man enkelttilfælde af dobbeltbeskatning og mødtes i den sammenhæng med både det danske og det tyske skattevesen, og sagerne blev videresendt til EU- Kommissionen. I forbindelse med vandrende arbejdstagere skrev man til det tyske indenrigsministerium og den danske skatteminister og plæderede for forenklet lovgivning på relevante temaområder.</p> <p>Endvidere påbegyndtes en indsamling og kategorisering af domme fra EU-domstolen i Luxembourg og kendelser fra Ankenævnet.</p> <p>Aktuelle domme blev offentliggjort i Pontifex Newsletter og egne temaartikler.</p> <p>På det første arbejdsmøde med repræsentanter fra Sekretariatet for INTERREG A&amp; programmet ”Fehmarnbeltregion” i Eutin, Fehmarnbelt Development og den danske Øresundskomite, lagde man grundstenen til et samarbejde.</p> <p>Der er endvidere afholdt en workshop om temaet ”social sikkerhed for grænsegængere” og udarbejdet en fælles flyer sammen med en anden tysk partner – Grenzregion „Grenznetz“ – inden for rammerne af det</p>	

institutionaliserede samarbejde.	
<b>Infrastruktur og erhvervsudvikling langs vestkysten</b>	
Indsatsområde	3.3 Offentlig transport og mobilitet
Leadpartner	 Wirtschaftsförderung Nordfriesland, Husum
Projektpartnere	 IHK zu Flensburg  Kreis Nordfriesland, Husum  Verein Infrastruktur Vestkysten/ Westküste, Husum  Tønder Kommune  Esbjerg Kommune
Projektperiode	05.02.2010 – 31.12.2011
Tilskud	182.068 €
<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>Landevejsforbindelsen mellem Heide i Kreis Dithmarschen og Esbjerg er i det store hele ensporet. På grund af lastbiltrafikken, landbrugskøretøjer og/eller turisttrafikken er der allerede nu tit kødannelser på strækningen. Regionen anses som helhed for et struktursvagt område.</p> <p>Ikke desto mindre spiller havnene i Esbjerg og Havneby en vigtig rolle for udbygningen af off-shore vindparkerne i Nordsøen. Desuden påregner man øget turismeaktivitet efter at Unesco har erklæret vadehavet i Schleswig-Holstein for en del af verdenskulturarven og Danmark har udlagt vadehavet til nationalpark. Projektets formål er derfor at forberede, gennemføre og offentliggøre en empirisk studie om de overordnede og regionaløkonomiske fordele ved en hurtig udbygning af trafikkorridoren mellem Esbjerg og Heide, samtidig med at man tager hensyn til EU's klimamål.</p>	
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>Projektet kom først i gang med aktiviteterne i anden halvdel af perioden.</p> <p>Projektpartnerne drøftede først undersøgelserne og spørgsmålene i detaljer på en lang række møder og traf beslutning.</p> <p>Der fandt en uformel udveksling sted med Projekt Wachstumszentrum-Vækstcentret i denne sammenhæng. Desuden inddrog man det regionale udviklingskoncept for motorvej A23/B5 i de indledende overvejelser om ekspertundersøgelsen.</p> <p>Herefter kom undersøgelsen i udbud og blev tildelt i november 2010. Undersøgelsesfasen startede i december 2010.</p> <p>På offentlighedsområdet kan man fremhæve et informationsmøde, som var arrangeret af Infrastruktur Westküste, Niebüll kommune og IHK med deltagelse af bl.a. den danske transportminister.</p> <p>Alt i alt bekræfter det projektets interesse og betydning, at antallet af deltagere i meetings organiseret i projektperioden indtil nu har været langt over forventning.</p>	

<b>Grænsetrekanten</b>	
Indsatsområde	3.4 Administrativt og myndighedssamarbejde
Leadpartner	 Stadt Flensburg
Projektpartnere	 Aabenraa Kommune  Sønderborg Kommune

Projektperiode	01.01.2009 – 31.12.2011
Tilskud	399.385 €
<p><b>Projektbeskrivelse:</b></p> <p>Gennem projektet skal der institutionaliseres en tættere samarbejdsstruktur mellem projektpartneres forvaltninger. Byernes ledende politikere har udpeget følgende samarbejdsområder som værdifulde: infrastruktur, turisme, miljøpolitiske spørgsmål, erhvervsfremme, beskæftigelse, regional planlægning, kultur, fælles events og fælles arrangementer. En koordinationsgruppe skal inden for disse forskellige arbejdsområder tage initiativ til langvarige samarbejdsprojekter. Sammen med de ansvarlige forvaltningsenheder analyserer koordinationsgruppen samarbejdspotentialer, nedsætter arbejdsgrupper og organiserer workshops. I opstartsfasen overtager koordinationsgruppen også koordineringen af de enkelte arbejdsgrupper. På årlige samarbejds møder skal projekterne præsenteres og derved fremme samarbejdet mellem de tre kommuner/byer. Desuden skal der på alle forvaltningsniveauer indsamles allerede eksisterende samarbejds ideer, hvis omsættelighed skal undersøges og i givet fald sættes i gang ved hjælp af samtalerunder. I det videre forløb skal der vha. gæstebesøg og informative besøg dannes et netværk til erfaringsudveksling, identifikation og overførsel af „best-practice“ eksempler.</p>	
<p><b>Aktiviteter:</b></p> <p>I det forgangne projektår har man gennemført omfangsrige analysesamtaler med en række forvaltningsinstanser med henblik på at identificere potentialer for samarbejde. Det viste sig, at der allerede eksisterer mange grænseoverskridende kontakter på nogle områder. På en række andre områder klager medarbejderne imidlertid over, at de ikke ved nok om deres kontaktpersoner på den anden side af grænsen. Det har vist sig, at der er et klart behov for nye grænseoverskridende netværk. I løbet projektåret har man afviklet et sprogkursus med deltagelse af medarbejdere fra alle tre kommuner (projektpartnerne). Alle deltagere vurderede sprogkurset meget positivt, og i tillæg til udviklingen af netværk og eksisterende sprogkundskaber lykkedes det gennem den personlige kontakt at reducere hæmninger og skabe interesse for at lære det andet sprog.</p> <p>Efter de indledende tiltag afholdt man to optakts-workshops med over 20 deltagere. Disse workshops handlede om temaerne infrastruktur og klima og resulterede i, at der blev oprettet fem eller seks projektgrupper. På grund af politisk uenighed mellem de tre kommuner blev projektets opstart forsinket med et år, og man har derfor ikke kunnet gennemføre samtlige planlagte aktiviteter rettidigt.</p> <p>Efterhånden kører projektet uden problemer, og der starter løbende nye projektgrupper op til fordel for både borgene og virksomhederne. Et eksempel er oprettelsen af hurtigbuslinjer over grænsen, som borgerne nyder godt af, fordi de hurtigere og nemmere kan tage arbejde i nabokommunerne.</p> <p>En kommende fælles klimastrategi og nedbringelse af CO<sub>2</sub>-emissionerne kan gøre regionen attraktiv for virksomheder, navnlig i branchen vedvarende energi.</p> <p>Alt i alt ser det ud til, at de knyttede kontakter vil holde på sigt, og man kan forvente, at de udbygges yderligere, når resten af de planlagte aktiviteter gennemføres i løbet af projektets løbetid.</p>	

### 3.3.2 Væsentlige problemer opstået i forløbet og iværksatte løsninger

Som følge af de problemer, der er optrådt i løbet af gennemførelsen af og opstarten af projekterne og løsningstiltagene for projekter under prioritet 3 svarer i det store og hele til det, der blev fundet frem til under de andre to prioriteter og er beskrevet under afsnit 3.1.2. Signifikante projektspecifikke udtalelser foreligger ikke. Specifikke hindringer bliver taget op i de ovenfor beskrevne projektaktiviteter.

### **3.4 Prioritet 4**

Information til prioritet 4 Teknisk bistand ses under afsnit 4.

#### 4. TEKNISK BISTAND

Til teknisk bistand er der afsat 6 % af programmets midler. Disse anvendes som følger:

Der er ved udgangen af 2010 afholdt udgifter på i alt 1.6 mio. euro svarende til 33 % af budgettets midler.

Der er udbetalt 15 % af programmets samlede bevilling til teknisk bistand. I 2010 er midlerne til teknisk bistand i lighed med de tidligere år anvendt til den løbende gennemførelse af programmet.

##### Teknisk Bistand. Finansielle tal i EUR

Område		Godkendt budget 2007-2015	Afholdte udgifter 2007	Afholdte udgifter 2008	Afholdte udgifter 2009	Afholdte udgifter 2010	Afholdte udgifter 2007-2010 (1)	Anmeldte og godkendte afholdte udgifter 2007-2010 (1)	Udbetalt EFRU-tilskud (1)
85	Forberedelse, gennemførelse, overvågning og kontrol	4.644.934,00	64.131,25	286.758,51	676.428,34	707.555,20	1.734.873,30	713.889,05	392.638,99
86	Evaluering og analyser, information og kommunikation	189.000,00	6.045,33	10.064,73	4.763,31	4.656,40	25.529,77	9.356,29	5.145,97
<b>I alt</b>		<b>4.833.934,00</b>	<b>70.176,58</b>	<b>296.823,24</b>	<b>681.191,65</b>	<b>712.211,59</b>	<b>1.760.403,06</b>	<b>723.245,34</b>	<b>397.784,96</b>

(1) Ikke alle afholdte udgifter er anmeldt og/eller udbetalt fra atteringsmyndigheden

Udgifterne under område 85 består af personaleudgifter til medarbejderne hos forvaltningsmyndigheden og sekretariatet samt InfoPoint, desuden driftsudgifter til husleje, møder og seminarer, rejser, EDB hardware og software, oversættelser, eksterne ydelser, møder i INTERREG-Udvalget mv. Størstedelen af forbruget er personaleudgifter.

Udgifterne under område 86 vedrører hjemmeside, flyer, INTERACT-seminarer mv. Hertil kommer personaleudgifter i forbindelse med informationsarbejdet, der føres under område 85.

Der er opnået følgende indikatortotal for prioritet 4:

**Prioritet 4 - i alt**

<b>INDIKATORER</b>		<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>I ALT</b>
<b>Indikator 3001</b>	Resultat	0	2,26	0	1						<b>3,26</b>
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	<b>100</b>
- heraf kvinder	Resultat	0	1,66	0	1						<b>2,66</b>
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	<b>30</b>
<b>Indikator 3002</b>	Resultat	0	3,8	0							<b>3,8</b>
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	<b>100</b>
- heraf kvinder	Resultat	0	2,8	0	0						<b>2,8</b>
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	<b>30</b>
<b>Indikator 3003</b>	Resultat	0	0	0	1						<b>1</b>
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	<b>20</b>
<b>Indikator 3004</b>	Resultat	0	0	0	0						<b>0</b>
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	<b>25</b>
<b>Indikator 3005</b>	Resultat	0	0	0	0						<b>0</b>
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	<b>10</b>
<b>Indikator 3006</b>	Resultat	0	5	2	2						<b>9</b>
Antal nye fælles informations- og markedsføringstiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	<b>10</b>
<b>Indikator 3007</b>	Resultat	0	0	0	0						<b>0</b>
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	<b>10</b>
<b>Indikator 3008</b>	Resultat	0	0	0	0						<b>0</b>
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	<b>25</b>

Målangivelserne er de sammenlagte tal, der skal nås af hele programmet.

Til indikator 3006: de hidtil opnåede nye informations- og marketingtiltag er informationsmøder for godkendte projekter, hjemmeside, folder om INTERREG, nyhedsbreve og pressemeddelelser. Indikatorværdien i 2010 dækker pressemeddelelser som informationsmedium samt informationsmøder for potentielle og godkendte projekter.

INTERREG- administrationens arbejde har omfattet følgende aktiviteter i beretningsåret:

**Generering af ansøgninger**

Generel information om støttemuligheder for programmet ved programmets InfoPoint og sekretariatsmedarbejderne på særskilte informationsmøder og konferencer samt ved indlæg i egnede fora.

Potentielle projektpartnere tilbydes at indsende en skitse over det påtænkte projekt, hvorefter sekretariatet kan vejlede om hvorvidt ideen harmonerer med programmets strategier samt om støtteberettigelse, potentielle samarbejdspartnere på den anden side af grænsen, økonomisk set-up af projektet m.v. Denne aktivitet skal styrke kvaliteten af de indsendte ansøgninger.

Desuden er der mulighed for partnersøgning på programmets hjemmeside.

### *Ansøgnings- og godkendelsesproces*

Efter hver ansøgningsfrist behandles ansøgningerne i en fastlagt proces der både indebærer sekretariatets behandling af ansøgningerne inklusive ekstern vurdering af projekternes indhold samt formulering af forslag til beslutning i INTERREG-Udvalget.

### *INTERREG-Udvalget*

Betjening af udvalget med dagsordener, mødebilag, protokoller, opfølgning på beslutninger.

### *Projekternes driftsfase*

Tilsagn og afslag, sagsbehandling i forbindelse med afrapportering og udbetaling af tilskud til leadpartnere.

Sagsbehandling af ændringer og tilpasninger af projekterne. Opfølgning på uregelmæssigheder og problemer i projekterne.

Løbende tilpasning af programmets revisions- og kontrolstruktur. Bistand til revisorgruppen og revisionsmyndigheden.

En særlig opgave består i overvågningen af programmets status med hensyn til n+2-forpligtelsen. Der foretages vurdering af status for opnåelse af det forbrug af tilskudsmidler, der skal opfyldes inden for hvert kalenderår. Da n+2-forpligtelsen hidtil har voldt problemer i programmet, har forvaltningsmyndigheden taget initiativ til forskellige tiltag, der kan accelerere flowet i programmet.

Der er specielt sat ind over for forsinkelser i projekterne. Disse skyldes ofte ukendskab til programmets regler og vanskeligheder som følge af forskellige strukturer og systemer i de to lande. Indsatsen har derfor bestået i at give øget information til projekterne på informationsmøder med leadpartnere. Disse møder er i 2010 suppleret med individuelle opstartmøder, der tilbydes hvert projekt, når det er bevilget.

Desuden forsøges det at forbedre programmets håndbog samt formularmateriale, info-sheets m.v. så de bliver mere brugervenlige.

I 2010 er der arbejdet på at etablere en flat rate for overhead, hvilket ville være en stor lettelse for projekterne. Dette arbejde fortsætter i 2011.

### *Kontakt til Europa -kommissionen*

Upload af dokumenter på SFC2007 databasen samt øvrig kontakt til Europa- Kommissionen.

### *Informationsforpligtelsen*

Aktiviteterne i forhold til programmets informationsforpligtelser fremgår af kapitel 5.

## **5. INFORMATION TIL OFFENTLIGHEDEN**

I dette afsnit omhandles primært INTERREG- programmets kommunikations- og PR-tiltag. De løbende projekters tiltag er medtaget i indikatortabellerne – herunder mediedækningen, som i mange tilfælde også har givet omtale af INTERREG- programmet.

I forlængelse af dette kapitel følger et særskilt kapitel omhandlende en vurdering af resultaterne af informations- og pr-foranstaltningerne, som årsrapporten for 2010 skal indeholde jf. Rådets Forordning (EF) nr. 1083/2006, art. 4.

### **5.1 Projektmøder og projektvejledning**

#### **Individuelle projektmøder**

I 2010 blev der både på dansk og tysk side gennemført en lang række møder med potentielle projektpartnere med det formål at yde vejledning om støttemuligheder til nye projektideer og informere om programmets krav og kriterier i henhold til ansøgningsprocedure og gennemførelse af projekter. Såfremt det forekom formålstjenligt, blev vejledningen gennemført fælles og grænseoverskridende med deltagelse af tyske og danske repræsentanter fra Sekretariatet samt repræsentanter fra tyske og danske projektpartnere.

Derudover modtog Sekretariatet talrige projektskitser pr. mail. På hjemmesiden findes et skema til beskrivelse af en projektidé, som mange potentielle ansøgere har benyttet sig af. På baggrund af de indsendte projektskitser har Sekretariatet vejledt potentielle ansøgere pr. mail og/eller telefonisk.

Med henblik på godkendte og igangsatte projekter tilbyder Forvaltningsmyndigheden vejledning og står for den daglige kontakt til Leadpartner og projektpartnere. For nye projekters vedkommende har Forvaltningsmyndigheden i 2010 i forbindelse med tilsagnsskrivelsen arrangeret særskilte møder med Leadpartner og projektpartnere. Ved dette såkaldte "opstartsmøde" informeredes danske og tyske partnere om de vigtigste forhold, de som udførende partnere skal være opmærksom på i henhold til gennemførelse af et INTERREG-projekt - herunder afrapportering, regnskab og revision. Herved blev der sat særlig fokus på leadpartnerprincippet og den deraf følgende fordeling af opgaver og ansvar mellem projektets partnere. Det har været Forvaltningsmyndighedens indtryk at disse opstartsmøder har været en god hjælp for projektpartnere og medvirket til, at nye projekter kunne komme godt fra start.

I det daglige modtog Forvaltningsmyndigheden og Sekretariatet talrige henvendelser og spørgsmål fra både Leadpartnere og projektpartnere, som medarbejderne har bestræbt sig på at besvare målrettet.

#### **Fælles informationsarrangementer**

I forlængelse af de individuelle møder med potentielle ansøgere og Leadpartnere/ projektpartnere til igangsatte projekter har Forvaltningsmyndigheden og Sekretariatet i fællesskab arrangeret flg. større informationsmøder for projektaktører i 2010.

#### **Informationsmøde for projektmedarbejdere d. 27. januar 2010 i Harrislee, Tyskland**

Dette arrangement var primært tiltænkt projektkoordinatorer og økonomiansvarlige medarbejdere fra alle bevilgede og igangsatte projekter. Formålet var at tilbyde information og vejledning i henhold til gennemførelse og administration af INTERREG-projekter – herunder information om tilsagnsskrivelsen, afrapporteringen, regnskab, revision og projekternes kommunikation. Derudover fik de deltagende projektmedarbejdere et overblik over programmets regler og retningslinjer samt Leadpartnerprincippet og de opgaver, som skal løses af hhv. Leadpartner og projektpartnere.

#### **Seminar for tyske revisorer d. 29. januar 2010 i Flensburg, Tyskland**

Programadministrationen har vedtaget, at tyske projektpartnere selv kan vælge en godkendt revisor som tilsynsførende for deres projekt – i modsætning til den centraliserede model, som bruges på dansk side, hvor det er obligatorisk for alle danske projektpartnere at bruge revisionsfirmaet Deloitte som tilsynsførende. Da der stilles særlige krav til den ansvarlige tilsynsførende for INTERREG-projekter, herunder hensyntagen til særlige kontrolopgaver og regler for revision, tilbød Sekretariatet et seminar for tyske revisorer/skatterådgivere, som ønskede at være tilsynsførende for tyske projektpartnere i INTERREG-projekter. Formålet med seminaret var at give de deltagende revisorer et grundigt indblik i INTERREG-4A programmets indhold og regelsæt samt de særlige nationale (tyske) og europæiske regler, der gør sig gældende i forhold til gennemførelse og revision af EU-projekter.

### **Arrangement om PR- og kommunikationsarbejde, 8. september 2010 i Flensburg, Tyskland**

Dette arrangement henvendte sig til de personer, som arbejder med kommunikation og PR i de bevilgede projekter, med det formål at informere om forskellige emner og værktøjer inden for kommunikation og PR. Indledningsvist blev deltagerne præsenteret for programmets retningslinjer og krav i henhold til informations- og kommunikationstiltag i INTERREG-projekter. Efterfølgende var forskellige foredragsholdere med stor erfaring inden for kommunikation og PR inviteret til at fortælle om emnerne: pressemeddelelser, artikler/reportager, hjemmesider samt planlægning af arrangementer og workshops. Formålet var at informere deltagerne om informationsforpligtelsen og give inspiration til nye kommunikationstiltag via "best-practice-eksempler."

### **5.2 Hjemmeside**

De to hjemmesider [www.interreg4a.de](http://www.interreg4a.de) og [www.interreg4a.dk](http://www.interreg4a.dk) blev i 2010 løbende opdateret. På siderne findes informationer om INTERREG- programmet, ansøgningsproceduren, godkendte projekter, nyheder fra programmet, relevante dokumenter til download, programmets frister og oplysninger om aktuelle arrangementer samt alle medarbejderes kontaktdata.

I henvisningsboksene på forsiden blev der i 2010 løbende informeret om nyheder med betydning for ansøgningsproceduren eller projektgennemførelsen såsom ansøgningsfrister, frister for udbetalingsansøgninger og nye dokumenter / skemaer. Her blev der endvidere informeret om særlige arrangementer, der kunne have interesse for projektpartnerne.

Som nævnt ovenfor besluttede INTERREG-Udvalget i december 2010 at ophæve maksimumsgrænserne for INTERREG- tilskud indenfor de enkelte prioriteter. Hjemmesiden blev også i dette henseende brugt som et vigtigt medie til at formidle dette budskab til potentielle ansøgere og andre grupper med interesse for programmet.

Hjemmesiden indeholder både oversigter over alle godkendte projekter samt en beskrivelse af det enkelte projekt. Oplysninger om de nye godkendte projekter i 2010 blev således efter samme princip som tidligere lagt ind på hjemmesiden med en kort beskrivelse af de pågældende projekters partnere, indhold og tilskud. Oplysninger om godkendte projekter blev også løbende opdateret. Mange af de igangsatte projekter har imidlertid også udviklet deres egen hjemmeside, som der linkes til under det pågældende projekt.

Antallet af besøgene på de to hjemmesider er stigende. For den danske og den tyske side var der henholdsvis 31.114 og 46.816 sidevisninger i 2010. Antallet af besøgene var stigende på begge hjemmesider omkring ansøgningsfristerne.

### **5.3 Nyhedsbrev**

I 2010 udkom nyhedsbrevet fra INTERREG tre gange og blev udsendt til 396 danske og 281 tyske modtagere, hvilket er tæt på en fordobling i antallet af modtagere i forhold til 2009. Ligeledes var det muligt for alle interesserede at læse og downloade nyhedsbrevet på hjemmesiden. Nyhedsbrevene findes på de to hjemmesider på begge sprog under "Nyheder" → "Nyhedsbreve", her kan man også tilmelde sig nyhedsbrevet.

Nyhedsbrevet udkom medio marts, medio juni og ultimo december. I nyhedsbrevene bliver de nye projekter, som blev godkendt af INTERREG-Udvalget d. 18. maj og d. 7. december 2010, beskrevet.

Derudover blev der i 2010 bragt artikler om følgende igangværende projekter i nyhedsbrevene:

- [FURGY - Future Renewable Energy](#)
- [Grænseoverskridende forbedring af situationen for osteoporosepatienter](#)
- [MINT Akademiet - Elevakademi i Matematik, IT, Naturvidenskab og Teknologi](#)
- [Lab-on-chip teknik til kvalitetskontrol i levnedsmiddel- og bio-industrien](#)
- [IGBP – International grænseoverskridende ”Best Practice” i iværksættervejledning](#)
- [En styrkelse af patientsikkerhedsarbejdet mellem Danmark og Tyskland](#)
- [Intelligente robotter til håndtering af fleksible objekter](#)
- [BioGrenzKorr - Udvikling og bæredygtig udnyttelse af grænseoverskridende skov og landskabskorridorer for biodiversitet, folk og klima](#)
- Helårsoplevelsesregion
- [ROBIN: ROBotics: INnovations for Healthcare](#)

Artiklerne blev udarbejdet af de respektive projekter og illustreret med relevante billeder. Udover projekter informerede nyhedsbrevene også om arrangementer og strategier med relevans for det grænseoverskridende samarbejde – herunder Østersøstrategien.

#### 5.4 Medieomtale

I 2010 var der en pæn mediedækning af de forskellige INTERREG-projekter og INTERREG-programmet. Både programmet og projekterne udsendte pressemeddelelser til de danske og tyske medier. De fleste pressemeddelelser er blevet udsendt i forbindelse med godkendelsen af nye projekter, i 2010 skete dette på udvalgs møder i maj og december.

Fra INTERREG-programmets side blev der i 2010 udsendt følgende pressemeddelelser:

- 4,5 Millionen Euro für deutsch-dänische Projekte (maj)
- 33,6 mio. kr. til dansk-tyske projekter (maj)
- Nye veje til vækst – omhandlende projektet ”Infrastruktur og erhvervsudvikling langs vestkysten” (maj)
- Zehn neue deutsch-dänische Projekte bewilligt (december)
- Großer Zuschuss für Sonderburgs Kandidatur für Kulturhauptstadt Europas – omhandlende projektet „Kulturhovedstad 2017“ (december)
- Stort tilskud til Sønderborgs kandidatur til Europæisk Kulturhovedstad (december)
- 5,4 Millionen Euro für neue deutsch-dänische Projekte (december)

I særdeleshed får projekterne stor opmærksomhed i de to mindretalsaviser Flensborg Avis og Der Nord-schleswiger; 2/3 af de medieomtaler, som omhandler projekterne, kan henføres til de to mindretalsaviser.

I en liste herunder illustreres det, hvor mange artikler om INTERREG 4 A støttede projekter der blev bragt i de forskellige medier:

<b>Mindretalsaviser:</b>	<b>Antal artikler:</b>
Flensborg Avis	40
Der Nordschleswiger	46
<b>Danske aviser:</b>	<b>Antal artikler:</b>
JydskeVestkysten, Sønderborg	5
JydskeVestkysten, Tønder	7
JydskeVestkysten, Aabenraa	3
JydskeVestkysten, Varde	1
JydskeVestkysten, Vejen	1
JydskeVestkysten, Billund	1
JydskeVestkysten, Haderslev	1
Vejle Amts Folkeblad	1
Fredericia Dagblad	1
Horsens Folkeblad	1
FYNS AMTS AVIS	1
NORDJYDSKE Stiftstidende	1
Lokalbladet Budstikken Sønderborg	1
Lokalbladet Budstikken Haderslev	1
Lokalbladet Budstikken Aabenraa	2
Lokalbladet Budstikken Kolding	1
Lokalbladet Budstikken Tønder	1
Aabenraa Ugeavis	1
Sønderborg Ugeavis	1
Ugeavisen Svendborg	1
Ugeavisen Esbjerg	1
Ugeavisen Tønder	1
Grænsen	1
Jern og Maskinindustrien	1
Melfar Posten	1
Skærbæk Avis	1
Digeposten, Tønder	3
Vesterhavsposten	1
<b>Tyske medier:</b>	<b>Antal artikler:</b>
Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag, Landeszeitung	4
Kieler Nachrichten	7
Flensburger Tageblatt	1
Husumer Nachrichten	1

Alle disse artikler nævner støtten fra INTERREG eksplicit. Derudover bliver der offentliggjort artikler om planlagte aktiviteter eller igangværende projekter, hvori der ikke henvises til støtten gennem INTERREG; fra programadministrationens side vil der blive holdt øje med dette.

Projektet SAME skiller sig ud ved at have opnået omtale i Nordjyske Stiftstidende og Horsens Folkeblad, altså medier udenfor programregionen.

Projektet Kulturbro, der har til formål at støtte diverse grænseoverskridende mikro- projekter, står for ¼ af artiklerne. Derudover har projekterne "Helårsoplevelses-region", "[Cross Border Logistics \(CBLog\)](#)", "Cykler uden grænser", "[FURGY - Future Renewable Energy](#)", "Den sunde Aldring", "[Infrastruktur og erhvervsudvikling langs vestkysten](#)" og "Vestkystturisme" også formået få en del mediedækning af deres projekter i 2010.

"Hilsen Holst" er Regionrådsformanden Carl Holst's faste klumme i Flensborg Avis. Lejlighedsvis benyttede han i 2010 denne plads til at orientere om INTERREG 4A projekter – herunder "Vækstcentret - Succes for den dansk-tyske region" og "Videnregion".

Derudover er der blevet publiceret artikler i regionale, nationale og internationale medier samt i flere nyheds- og fagmagasiner på både dansk og tysk side.

### 5.5 Foldere

De foldere (på dansk og tysk), der blev redigeret i 2009, blev i 2010 genoptrykt og omfordelt ved både programinterne samt eksterne arrangementer.

## **6. EVALUERING AF KOMMUNIKATIONSINDSATSEN**

Jf. forordningen (EG) nr. 1083/2006 skal årsrapporten for 2010 indeholde en vurdering af kommunikationsindsatsen. Med henblik på at opnå en så objektiv vurdering som muligt, besluttede INTERREG-Udvalget den 18. maj 2010 at udlicitere en ekstern evaluering af kommunikationsindsatsen til en samlet pris på maks. 20.000 Euro. Således var det muligt at udlicitere opgaven ved indhentning af tre tilbud.

Opfordringen til at indsende tilbud blev annonceret på programmets hjemmeside den 20. juli 2010 (<http://www.interreg4a.de/wm325590>). I alt blev der indsendt fire tilbud rettidigt til fristen den 27. august 2010. Opgaven blev efterfølgende udliciteret til konsortiet Advance/1 (Århus), Epinion (Århus) og Dsn (Kiel). Evalueringens indhold og en tidsplan for gennemførelsen blev fastlagt i en kontrakt. Følgelig blev evalueringen gennemført fra oktober 2010 – februar 2011. Den 30. april 2011 indleverede konsortiet den endelige evalueringsrapport (se bilag 1).

### **Indhold, resultater og anbefalinger** (uddrag af evalueringsrapporten s. 2-5)

Evalueringen omfatter kommunikationsindsatsen i INTERREG 4A programmet for Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. Overordnet kan man konkludere, at INTERREG-Sekretariatet samvittighedsfuldt har arbejdet efter kommunikationsplanen, og gennem programmets foreløbige implementering har kendskabet til aktiviteter og resultater været stigende. Brugere er helt overvejende tilfredse med kommunikationsindsatsen. Evalueringen viser, at man med fordel kan justere og videreudvikle med henblik på at opnå en større gennemslagskraft og ressourceeffektivitet.

Evalueringen bestod af fire hovedelementer. Nedenfor summeres konklusionerne fra dem:

Trin 1 var en kortlægning af målgrupperne. Formålet var at vurdere det samlede ansøgerpotentiale, skabe et overblik over "markedsandelen" og etablere et kontaktgrundlag for den fremtidige markedsføring og information. Det kunne påvises:

- AT der er et betydeligt ansøgergrundlag i regionen, og programmet benyttes af en række store og toneangivende institutioner, universiteter, myndigheder m.v. Men det ses også, at der er et uudnyttet potentiale for programmet, idet 94 % af alle potentielle aktører ikke deltager i projekter under programmet. Selv når der tages højde for en stor variation i aktørernes projektkapacitet, må der vurderes at være ganske mange muligheder for med succes at brede programmet endnu længere ud.
- AT potentialerne formentlig skal findes i alle sektorer og områder, men at kultur-, infrastruktur- og miljøområdet i øjeblikket synes at være lidt underrepræsenteret set i forhold til antallet af aktører.
- AT aktører i de grænsenære områder er kommet særligt hurtigt fra start, mens ansøgerpotentialerne i dele af K.E.R.N., den nordlige del af regionen og på Fyn næppe er aktiveret fuldt ud endnu.

I Trin 2 blev et udsnit af nuværende og potentielle tilskudsmodtagere kontaktet med henblik på at skabe et billede af kendskabet til programmet og holdningerne til INTERREG-Sekretariatets kommunikation. Her kunne blandt andet påvises:

- At der er en stor tilfredshed med informationsmaterialerne, herunder især hjemmesiden, og at kommunikationsindsatsen på dette område har en effekt, som modsvarer forventningerne i kommunikationsplanen. Programmets og projekternes synlighed i pressen er dog efter respondenternes mening for ringe.
- AT de potentielle ansøgere benytter flere parallelle informationskilder, når de skal orientere sig om tilskudsmuligheder. Hjemmesider, presse, flyers, møder og personlige netværk har både fordele og ulemper, men de supplerer hinanden. Betydningen af hjemmesiden er stigende.
- AT barriererne for at gå ind i projekter er flere. Men i kommunikationsmæssig sammenhæng er det især vigtigt at notere, at mange potentielle tilskudsmodtagere savner kontakter på den anden side af grænsen, og at programmet umiddelbart virker kompliceret. INTERREG 4A Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. mobiliserer da også i høj grad aktører, der i forvejen har kendskab til og erfaring med EU-projekter.

Trin 3 var en undersøgelse af medieopmærksomheden. Her kom det frem:

- AT det er vanskeligt at skabe et fuldstændigt overblik over pressedækningen, med det står klart, at de to mindretalsaviser er programmets hovedorganer, og at medieinteressen er temmelig beskedent uden for selve regionen og uden for den nære grænseregion.
- AT dækningen dog er klart stigende over tid i takt med, at projekterne kommer i gang og kan påvise resultater. Det er de gode historier fra projekterne, som kan sætte gang i medierne, ikke i så høj grad selve programmet, som medierne har begrænset interesse for.

Trin 4 anlagde en cost-benefit betragtning på kommunikationsindsatsen. Midlerne til kommunikation er en overordentlig knap ressource i programmet. Grundlaget for justeringer i kommunikationen i den resterende programperiode diskuteres. Det observeres:

- AT kommunikationsplanens budget og virkemidler næppe giver et helt retvisende billede af kommunikationsindsatsen, idet både sekretariat og projekter udfører væsentlige supplerende kommunikationsopgaver. Denne indsats er til enhver tid i konkurrence med andre vigtige opgaver, og samlet set er ressourcerne til kommunikation begrænsede.
- AT kommunikationsplanen foreskriver et ret konservativt sæt af virkemidler som fremstilling og udbredelse af brochurer og tryksager, pressemeddelelser, flagning, pressemapper og annoncer. Brugere af programmet efterspørger fortsat dette til en vis grad, men de er åbne over for en større grad af formidling elektronisk, herunder især via hjemmesiden.
- AT budgettets fordeling over tid og de stipulerede aktiviteter ikke i fuldt mål afspejler, at kommunikationsbehovet ændrer sig over programmets cyklus, fra envejs- til tovejskommunikation, fra information til debat og involvering. Det indebærer, at man måske ikke får det fulde udbytte af indsatsen.

Under hensyntagen til de begrænsede til rådighed værende ressourcer, brugernes holdninger og generelle trends på kommunikationsområdet kan fremsættes følgende hovedgrupper af anbefalinger:

### ***Anbefaling 1: Prioriter målgrupperne***

- INTERREG-Sekretariatet bør koncentrere sig om at kommunikere professionelt og effektivt til og med tilskudsmodtagere (eksisterende og potentielle) på deres præmisser. Det er nødvendigt at erkende, at programmet i sig selv ikke i medierne bedømmes til at være en "god historie", og at en synlighed og et godt renommé skabes af projekterne. Sekretariatet har hverken ressourcer eller fagligheder til at slå igennem i et moderne medielandskab.

### ***Anbefaling 2: Kom ud til flere potentielle ansøgere***

- INTERREG-Sekretariatet bør kontakte flere af de potentielle ansøgere generelt og målrettet i forhold til udvalgte indsatsområder. Dette kan ske ved jævnlige direkte henvendelser, herunder ved brug af den etablerede e-mailliste. Man bør sikre flere abonnenter på det elektroniske nyhedsbrev.
- INTERREG-Sekretariatet bør identificere "informationsbrokere": aktører, som har en selvstændig interesse i at skabe og udvikle projekter, og som derfor at egen drift videreformidler budskaber, uden at sekretariatet behøver at anvende ressourcer. Her tænkes på udviklingsafdelinger, projektkontorer, erhvervsfremmeenheder, sammenslutninger, foreninger, private konsulenter m.v. Man bør sikre, at de holdes tæt orienteret med alt nyhedsmateriale.
- INTERREG-Sekretariatet bør gøre det nemmere at identificere potentielle projektpartnere, blandt andet ved at skabe lister over relevante aktører i regionen. Der findes nu et grundlag herfor i e-maillisterne.
- Projektet anses af mange for at være administrativt kompliceret og derfor mindre attraktivt. INTERREG-Sekretariatet bør først og fremmest sigte mod at skabe en administrativ forenkling og gennemsigtighed. Herefter er god kommunikation, særligt på hjemmesiden, af stor betydning.

### ***Anbefaling 3: Mobiliser projekternes egen kommunikation***

- INTERREG-Sekretariatet bør sikre, at projekterne selv kommunikerer professionelt via egne og via programmets hjemmeside. Programmets hjemmeside bør indeholde mere stof om de enkelte projekter og de aktører, som står bag dem. Det er projekterne selv, som bør levere dette materiale. Sekretariatet bør ikke skrive pressemeddelelser o.l. på projekternes vegne.
- INTERREG-Sekretariatet bør videreføre tilbuddet om kurser i kommunikation og PR. Kurserne bør indeholde elementer om formidling på moderne elektroniske platforme.

- INTERREG-sekretariatet bør undersøge mulighederne for at anvende programmidler til mediesamarbejder uden for den nære grænseregion, herunder mediesamarbejder, der omfatter radio og TV. Unter Nachbarn/Mellem naboer” kan være en model.

#### ***Anbefaling 4: Formidl på elektroniske platforme***

- INTERREG-Sekretariatet bør nedprioritere kommunikation på papir og i form af reklamegimmicks, annoncer, flagning ol. og i stedet anvende ressourcerne på at videreudvikle hjemmeside og nyhedsbreve og sikre en god opdatering af disse.
- Det kan fortsat være formålstjenligt med møder, seminarer og konferencer, som også har netværksfunktioner. Men man kan udvide nytteværdien gennem streaming af centrale indlæg.
- Moderniseringen af hjemmesiden bør omfatte trafikskabende funktioner, herunder FAQ-sektion og RRS-feeds. Man kan eventuelt bruge sociale medier i den sidste fase af programmet.